

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

585

2004

ՔԵՑԱՐԷԹ

ՀԱԳԳԸՆՏԱ

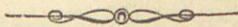
ԻՆՃԻԼԻ ՇԷՐԻՖԻՆ

ԹԱԼԻՄԱԹԸ

« Իւրի տիւնեանցն կիւնահրնը գալստան
Ալլահին Գուգուսու : »

(Յովհ. Ա. 29.)

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1871

538-42

(588)

ՔԵՖԱՍՐԷԹ ՀԱԳԳԸՆՏԱ

ԻՒՃԻԼԻ ՇԵՐԻՖԻՆ

ԹԱԼԻՄԱԹԸ

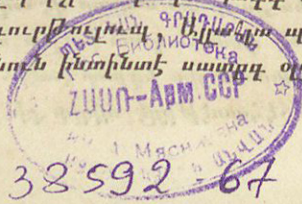

« ԱՏԷՄ ԱԼԼԱՀԸՆ ԻՆՏԻՆՏԷ ՆԻՃԷ ՍԱՏԸԳ ՕԼԱՊԻԼԻՐ »

(Յոթ Թ. 2)

ՅՈՐՈՒՆ քիթապը հայլը ալիմ քիմնէլէրին թահմի-
նի իւզրէ Մովսէսին քիթապլարընտան տահա էսքի
սայլըր . հաթթա պազըլարըն ինտինտէ պունա էն էս-
քի քիթապ տըր տէյիւ իթիպար օլունմագտա տըր .
Մէգքիւր քիթապտա Յոր իլէ օնուն իւչ տօսթլարը
պէյնինտէ վուգու պուլան պահսլարը օգուտուղու-
մուզ հալտէ , օլ էսքի վագթըն ատէմէրինին էֆքեա-
րընը մէշղուլէտէն մէսէլէլէրէ աշնա օլուրուզ : Թիթա-
պըն Տօգուղունճու պապընըն իքինճի խանէսինտէ
գիքր օլունտուղունա նազարէն՝ պու մէսէլէլէրին պի-
րիսի տէ՝ էօթէտէն պէրու հէման հէր մէլլէթտէ փէք
չօգ ագիլ ատէմէրին արամըշ վէ հալա արամագտա օլ-
տուղու շու մուհիմմ մատտէ տիր . « Ատէմ Սլահըն
ինտինտէ նի՞ճէ սատըգ օլապիլիլր » : Չօգլար քէն-
տի կիւնահլարընըն սայլըր վէ աղըրլըղընը ճէսիմպիլր
իւ եհրինէ գօմամագտա խսէլէր տէ , հէր ատէմ կիւ-
նահքեարըմ տէյիւ իգրար էտէր . հէր քէս քէնտի զա-
միրինին չէհատէթիլլէ պիլիլր քի չօգ խուսուսլարտա

Ալլահըն ինտինտէ գապահաթը օլուպ , էթտիյի խաթալար իչիւն ճէզայա միւսթահազգ տըր : Պիր ատէմ քէնտի թավը ու հարէքէթինի նէ գատար թամ ֆիթիւրէ միւթալաս էտէրոնէ , կիւնահքեար օլտուղունա օլ գատար զկյատէ վէ խալիսանէ իսքեաթ օլուր . վէ Ալլահըն մուգատտէտիյի վէ ատալէթի հազգընտա էֆքեարը նէ գատար սաֆի վէ բուհանի օլուրսա , քէնտի թավը ու հարէքէթինտէն տօլայը Օնուէն ինտինտէ մէքրուհ սայըլտըղըն տախի օլ գատար զիյատէ տույար : Պու գանըզ վէ պու տույուշ եալընը պիր միլէթէ եախօտ պիր մէզնէպէ մախսուս տէյիլ տիր : Հէր մէզնէպէ ինսան նէ վէճէլէ կիւնահլարը իչիւն միւսթահազգ օլտուղու ճէզատան գուրթուլուպ Ալլահըն հիւսնիւ նազարընա նայիլ օլսալիլի տէյիլ պիր թարիգ եա պիր թէրթիպ կէօթէրմիշ տիր : Պազը մէզնէպէրին թալիմաթը իւզըն՝ ինսան քէնտի կիւնահլարը իչիւն հայվանլար գուրպան եախօտ ուզադ եէրէրէ գկյարէթ էտէրէք , օրուճլար վէ սայիլ տիւրլիւ էզկէթէր իւն քէնտի վիւճուտունա էզապլար վէրէրէք , պիզըաթ քէնտիսի քէֆարէթ էթմէլի տիր : Պազը մէզնէպէրին տախի էօյրէթտիյինէ նազարէն , հէր ատէմ իշէտիյի կիւնահլարըն միգտարընտա , եա տահա զկյատէ սէվապլար էթմէլի տիր քի կիւնահլարը աֆիլ օլունսուն : Բրիսթիանլարըն գապուլ էթտիյի Բիթապը Շէրիֆին թալիմաթը իսէ՝ էօյրէտիր քի , ինսանլար անճադ Յիսուս Բրիստոսուն քէֆարէթիյէ իշէտիքէրի կիւնահլարտան , վէ ծնլար իչիւն միւսթահազգ օլտուղլարը ճէզալարտան գուրթուլուպ Ալլահըն պարըշապիլիւրէ , եանի՝ Օնուէն ինտինտէ սայըլ օլսալիլիւրէ :

38592-67

Պու թալիմաթ Բրիսթիանլըղըն էն մուհիմմ թալիմաթընտան պիրի օլտուղունտան , իշպուլ րէսալէնին մագսէտի մէզքիւր թալիմաթտան պահա էթմէք օլաճադ տըր :

Բրիստոս էֆէնտիմիզին ինսանլար իչիւն էթտիյի քէֆարէթ (քաւութիւն) հազգընտա Բիթապը Շէրիֆին թալիմաթըն կէօթէրմէքտէ իւք տիգգաթ օլունաճադ չէյ՝ մէզքիւր Բիթապըն Բրիստոսուն շախսը հազգընտա էթտիյի չէհատէթ տիր : Պու պապտէ վէրիլէն չէհատէթ շու տուր քի , Բրիստոս էֆէնտիմիզ հէմ Ալլահ հէմ ինսան տըր : Էվմէլ էմիրտէ Օնուէն սահիհէն Ալլահ օլտուղունու էօյրէնիրիզ : Յովհաննէս քէնտի ինճիլինին իւք պապընըն իւք խանէսինտէ՝ « Խալթիտատէ խտի Բէլամ , վէ Բէլամ Ալլահըն գըթընտա խտի , վէ Բէլամ Ալլահ խտի » . տէֆա երնէ օլ պապըն 14 իւնճիւ խանէսինտէ՝ « Վէ Բէլամ թէն օլտու , վէ . . . պիգտէ սաքին օլտու , վէ Օնուէն ճէլալինի Փէտէրին պիրիճիք տօղանըն ճէլալի կիպի կէօրտիւք » տէր : Պու սէօղլէր Բրիստոսուն հազգընտա օլտուղու աշիքեար տըր , վէ չիւպհէսիզ ինճիլի եազան Յովհաննէս Բէսուլ մէզքիւր սէօղլէր իւն անաթմադ իսթէր քի , Թէճէլի (սյալիերպուլութիւն) վազթինտէ (Մատթ . ԺԷ . 2) ճէլալինի կէօրտիւյիւ , վէ հազգընտա կէօքտէն կէլէն սէսի իշիթտիյի զաթ , եանի Յիսուս Բրիստոս , հաքիգէթէն Ալլահ տըր :

Շիմոի Բրիստոս էֆէնտիմիզին քէնտի չէհատէթինէ կէլէլիմ : Բրիստոս քէնտի հազգընտա չէհատէթ էտէր քի քէնտիսի կէօքտէն կէլմիշ տիր (Յովհ . Գ . 15) . տիւնեա օլմազտան էվմէլ Փէտէրին եանընտա իզգէթէ մալիք խտի (Յովհ . ԺԷ . 5) . քէնտի վէ

Փէտէրի պիր տիրէր (Յովհ. Ժ. 50), վէ դայրի հում վէ դայրի հում : Եւահուտիւր Բրիստոսուն հագգընտա՝ Բէնտինի Ալլահա միւսավի էթմէք իտտասսընտա տըր տէյէրէք Թէնէքքի էթտիւր իսէ (Յովհ. Ե. 18), Էֆէնտիմիզ օնլարըն պու աննայըընը ճէրհ էթմէտիւրտէն մատէ, պիւ աքս՝ Ալլահըն միւրատը պու տուր քի ճիւմէ ինսանլար « Փէտէրէ իզգէթ էթտիւրէրի կիպի Օղուլա տախի իզգէթ էտէլէր » (Յովհ. Ե. 25) տէյիպ մէգքիւր աննայըըն թաստիգ էթտի : Բիթապը Շէրիֆտէ Բրիստոսուն ալլահլըընը իսպաթ էտէր տահա փէք չօգ շէհատէթ վար իսէ տէ, օնլարտան սարֆը նազար էտիպ, զիքը էթտիւրէրիմիգի քեաֆի սալարըզ :

Վաղատա Բրիստոսա Ալլահըն Օղուլ տէնիլտիլինտէն, վէ քէնտիսի՝ « Պէն վէ Փէտէր պիր իզ » տէմիշ իսէ տէ, պաշգա պիր եէրտէ տախի « Փէտէրիմ պէնտէն պէօյիւք տիր » (Յովհ. Ժ. 28), վէ՝ Փէտէրին թարաֆընտան տիւնեայա կէօնտէրիմիշ իմ (Յովհ. Ժ. 18) տէյիւ իգրար էթտիլինտէն պահս էտէրէք՝ պազըլար շու գըյասը էթմիշէր տիր քի, Բրիստոս ճէմի քեայինաթըն էն ալասը, մէլէքէրտէն տախի իւսթիւն իսէ տէ, պու ճիւմէ իլէ պէրապէր եինէ մախլուգ տուր, Ալլահ տէյիլ տիր : Լաքին Բիթապը Շէրիֆին պէօյլէ էօյրէթմէտիլի աշիքեար տըր : չիւնքի օրատա սատէ վէ աշըգ թապիւրէր իլէ՝ « Հէր շէյ օնուն իլէ օլտու, վէ հիշ պիր օլմուշ շէյ օնսուզ օլմատը » տէնմիշ տիր : Էյէր Բրիստոս մախլուգ, եանի՝ եարատըլմիշ օլուպ, հէփ եարատըլմիշ շէյլէրի քէնտի եարաթտը իսէ, տէմէք օլուր քի քէնտի քէնտիսի տախի եարաթմիշ տըր : պու իսէ միւմքինսիզ վէ իտտասա էթմէսի տախի ապէս տիր :

Բրիստոս Էֆէնտիմիզ կէրէք Ալլահ իսէ տէ, « Բէնտինի էտնա էտիպ գուլ սուրէթինի ալարազ՝ ատէմէլէր շէքլինէ կիրտի » (Փիլիպ. Բ. 7) : Իշթէ չիւպէսիզ ինսանլարըն գուրթարընը օլտուն տէյիւ քէնտի հիւնիւ իրատէթիլէ պու էտնա հալի գապուլ էթտիլի իշիւն՝ Փէտէր պէնտէն պէօյիւք տիր, Օ պէնի տիւնեայա կէօնտէրտի տէմիշ տիր :

Բէգալիք Բրիստոս Ալլահըն Օղուլ տէնիլտիլի իշիւն՝ Ալլահտան էտնա տըր աննաշըմազ, Կէրէ Ալլահ Օղուլ իսմի ատէմէլէր տէ վէրիմիշ տիր (Ովս. Ա. 10. Ա. Յովհ. Գ. 2), վէ պու իսիմէ օնլարըն Ալլահա եագընէն ալագասը օլտուղու աննաշըլըր : Լաքին հիշ պիր վագըթ օնլար իշիւն՝ Ալլահ ըլա պիր տիրէր, Իպթիտատա Ալլահըն « գըթընտա » իտիլէր, ճիւմէսի Ալլահա իզգէթ էթտիւրէրի կիպի օնլարա իզգէթ էթմէլի տիրէր, տէնմէմիշ տիր :

Պու միսիլիւ սէօլէր Ալլահ օլմայան պիր զաթ հագգընտա տէնիլէմէյիպ, Բրիստոսուն հագգընտա իսէ սէօյլէնմիշ օլտուղունտան՝ օնուն սահիհան Ալլահ օլտուղունու իգրար էթմէյէ մէճպուրուզ :

Բիթապը Շէրիֆին Բրիստոս Էֆէնտիմիզին հագգընտա էթտիլի շէհատէթին իքինճի խուսուսու տախի՝ օնուն սահիհէն վէ խալիսէն ինսան օլմատը տըր : Բիթապը Շէրիֆ Բրիստոսուն ալլահլըընը կէօսթէրտիլի միսիլիւ՝ պու իքինճի խուսուսու տա հէման օլգատար պէլի վէ աշիքեար սուրէթտէ էօյրէտիր : Յովհաննէս Րէսուլուն պունտան էվիլէ զիքը օլունան սէօլէրի միւճիպինճէ՝ Իպթիտատէն Ալլահըն գըթընտա վէ Ալլահ օլան Բէլամ « Թէն օլտու » : Պօլոս Րէսուլ տախի տէր, « Ամնա թէմամ վագըթ կէլտիքտէ, Ալլահ քէնտի Օղունու կէօնտէրտի, քի գարըտան

տողըւսլ՝ չէրիաթ ալթընա կիրտի» (Գաղ. Դ. 4) : Պաշգա եհրտէ եհնէ օնուն հագգընտա , « Պոյտա իւլէրի կիտէր իտի» (Ղուկ. Բ. 52) , « Եհէր հէմ իչէր» (Ղուկ. Է. 54) , « Եօլտան եօրդուն» օլուր ուտու (Յովհ. Դ. 6) , տէնմիշ տիր : Բէնտիսի տախի քէնտի հագգընտա Մատ. Ը. 20. Թ. 6. ԺԱ. 19 , վէ սաւիլ եհրէրտէ տայիմա « Ինսան օղլու » թապիրինի գուլլանըպ ատէմ ճինսինտէն օլտուղունու թաստիդէթտի , վէ նիհայէթինտէ խաշ իւզէրինտէ տախի էօլտիւ : Հէմ Բրիստոս տէյիլ սալթ սահիհէն ինսան թէնի վէ շէքի ալմը ըտը , օնտա ինսան բուհու տախի վար ըտը . պու սէպէպտէն տէյիլ սալթ « Պոյտա »՝ « Իլմտէ » տախի իլէրի կիտէր իտի (Ղուկ. Բ. 52) , « Մէսուր» օլտու (Ղուկ. Ժ. 21) , « Ղագէպէ » (Մարկ. Գ. 5) , « Գօրգույա » (Իպր. Ե. 7) միւսլթէլյըտը , հաթթա « Էօլիւմ տէրէճէսինտէ փէք գասապէթի » օլտու (Մատթ. Ի. 2. 58) տէյիլ եազըլը տըր : Հէր շէյտէ գարընտաշլարընա , եանի՝ գուրթարմաղա կէտիլի ինսան էվաթլարընա պէնգէր օլուսլ (Իպր. Բ. 17) , Կիւնահտան մատա հէր շէյտէ պիգիմ կիպի իմթիհան օլունտու (Իպր. Դ. 15) . խիւլասայը քէլամ՝ կիւնահքեարըլգտան պաշգա ինսան գըմընըն հէփ ճիսմանի վէ բուհանի խասսիլէթլէրիւնէ մալիք իտի : Բիթապը Շէրիֆ Բրիստոս Էֆէնտիմիգին ինսան օլմասը՝ օնուն էտէճէյի քէֆարէթ իշիւն զայէթ միսասիպ վէ հէր վէճլէ օլ իշ իգթիւզալը պիր քէյֆիլէթ իտի տէյիլ կէօթէրիր , Իշթէ Պօղոս Բէսուլուն քէլամը . « Օնա (Բրիստոս) իգթիւզա իտի քի՝ հէր շէյտէ գարընտաշլարա պէնկգէր օլա , շէյլէ քի Սլահա միւթալիգ օլան շէյլէրտէ մէրհամէթի վէ էմին Պաշ քեահիւն օլա քի՝ գալմըն կիւ-

նահլարընա քէֆարէթ էյլէյէ (Իպր. Բ. 17) ,

Իշպու իքի սընըֆ շէհատէթլէրտէն աննաշըլըր քի Բրիստոս Էֆէնտիմիգ զաթ օլմագըլգ խուսուսունտա պիր իսէ տէ , օնտա Սլահլըգ վէ Ինսանըգ մէվճուտ տուր : Բէնտիսի պիր զաթ օլարագ , օնտա պու՝ իքի խասսիլէթ , եանի՝ Ուլուհլիլէթ վէ Ինսանիլէթ նասըլ պիրլիքտէ մէվճուտ օլապիլիր իտիլի՝ պիգիմ ֆէհմ եա իֆատէ էթմէմիգտէն իւթիւն պիր խորհուրդ) տըր : Բիթապը Շէրիֆ պու թաէսար (խորհուրդ) տըր : Բիթապը Շէրիֆ պու թաէլիմաթը , եանի՝ Սլահլըն « Թէնտէ աշիքեար » օլմապըն՝ « Տիստարըլըն պէյիլէ սըրըր » թապիր էտէր (Ա. Տիմ. Գ. 16) : Լաքին հէր նէ գատար սըրր իսէ տէ , Սլահտան իլհամ իլէ պէյան գըլընմըշ պիր թաէլիմաթ օլտուղու շիւսկէսիլ տիր : Պօղոս Բէսուլ (Ա. Տիմ. Բ. 5) Էֆէնտիմիգին հագգընտա « Ատէմ Բրիստոս Յիսուս » տէր իսէ տէ , պաշգա պիր եհրտէ տախի (Կոդոս. Բ. 9) « Սլահլըլըն ճիւմէ քէմալիլէթի թէնճէ օնտա սաքին օլուր » տէմիշ տիր : Պունտան էվիլէի պէնտլէրտէ գիք օլունան « Սլահ օղլու » վէ « Ինսան օղլու » իսիմէրին պիւս ֆարգ Բրիստոսա վէրիլմէսի՝ օնուն հէմ ինսան հէմտէ Սլահ օլտուղունու թաստիգ էտէր :

Բրիստոս իշիւն Իպն Ուլահ եալսոտ Սլահլըն օղլու տուր տէնիլտիքտէ , ինսանլար քէնտի օղուլարընըն պապասը օլտուգլարը կիպի , Փէտէր Ուլահ տախի էյլէ Բրիստոսուն պապասը տըր , եալսոտ՝ ինսան պապասան հուսուլէ կէտիլի թարգտա՝ Բրիստոս տա Սլահտան հուսուլէ կէլիշ տիր աննաշըլմայըպ , օնուն՝ Պիքիր Մէրեհմտէն Հագգ Թաալանըն պիր մալսուտ վէ հիքմէթի գուտրէթիլէ տօղմասը , վէ հագիգաթէն իլահի թապիլթա մալիք օլմասը աննա-

չըլըր : Յագագթ Պիքիր Մէրեհմէն Յիսուս Քրիստոս-
սուն անասը օլմասընտան օնա Ալլահ վալիտէսի տէ-
մէք մինասիսիս պիր թապիր տէյիլ տիր , չիւնքի Պի-
քիր Մէրեհմ Քրիստոսուն եալընըզ ինսանըզընըն ա-
նասը տըր , հիչ պիր վէճէլէ օնուն Ալլահըզընըն ա-
նասը տէյիլ տիր : Քրիստոս իսմի՝ քէնտինտէ ալլահ-
լըզ վէ ինսանըզ սաքին օլան զաթա վէրիլմիչ մալս-
սուն պիր իսիմ տիր , չէօյլէ քի օլ զաթըն հագգըն-
տա՝ Քրիստոս էօլտիւ տէնիլիս , լաքին Ալլահ էօլտիւ
տէնիլէմէտյի միսիլիւ , Պիքիր Մէրեհմ Յիսուս Քրիս-
տոսուն անասը տըր տէնիլէպիրի իսէ տէ , Ալլահըն
անասը տըր տէնիլէմէզ , Քրիստոսուն զաթընտա սա-
քին օլան Ուլուհիյէթ՝ Յովհաննէսին ինճիլիստէ «Բէ-
լամ» թէսմիէ օլունուս , պու Բէլամ Ուլլահ իսմիլէ՝
Փէտէր Ուլլահտան վէ Րուհ Ուլլահտան Ֆէրզ օլու-
նուր : Քիթապը Շէրիֆին թալիմաթը միւնիսիւնճէ՝
Ուլուհիյէթ իւչ Իւգնիւմտէ (անճ) մէվճուտ տուր . փէ-
տէր , Բէլամ վէ Րուհ էլ Գուսս : Իւչ իւգնիւմ թա-
լիմաթը՝ Ազիզ Թէսիս (Սուրբ Ներսիսիւմիս) թա-
պիր օլունան թալիմաթ տըր : Պու թալիմաթը տօղ-
րու աննամագլըզ՝ Քրիստոսուն էթտյի Քէֆարէթի
տօղրու աննամագ իչիւն էլգէմ օլտուղունտան , պու-
րատա մէզքիւր թալիմաթըն մուսթասարէն թարիֆ
օլունմասը իգթիզալ տըր :

Պու խոսոսուտա էվիլլա տիգգաթա շայան մատ-
տէ՝ Քիթապը Շէրիֆին եալընըզ պիր Ալլահ վար ի-
տիլինի աչըգտան աչըգա թալիմ էթմէսի տիր , «Ալ-
լահմըզ Րապալ՝ Րապալ պիր տիր» (Իքինճի Թէվր .
2 . 4) . « Պիրտէն զայրի հիչ պիր Ալլահ Եօգ տուր »
(Ա . Կորնթ . Ը . 4) , Պու թալիմաթէ պէրապէր ,
Քիթապը Շէրիֆ պիր Ուլուհիյէթտէ պիրիսիւնտէն

այրը , Փէտէր , Բէլամ եալստ իպն վէ Րուհ էլ Գուսս
իսմինտէ , իւչ իւգնիւմ օլտուղունու էօյրէտիր :
Քրիստոս էֆէնտիմիզ քէնտի շայիրալէրինի ինճիլի
տիւնեպա վազ էթմէյէ կէօնտէրտյի վազըթ՝ « փէ-
տէր վէ իպն վէ Րուհ էլ Գուսսուն իսմինէ վաֆ-
թիզ էտին » տէյիլ օնլարա թէնպիւհ էթտի : Կէրէք
պու Րէսմի թէնպիւհտէ , կէրէք Պօղոս Րէսուլուն (Բ
Կորնթ . ԺԳ . 13) Պէրէքէթ տուասը թապիր օլունան
սէօլլէրինտէ պու իւչ իսմին գուլանըմասընտան ,
քէզալիք Քիթապը Շէրիֆին պաշգա մահալլէրինտէ
Փէտէրէ վէրիլէն խասսիյէթը իլահիյէլէրին Օղուա վէ
Րուհ էլ Գուսսա տալիս պիւրա Ֆէրզ վէրիլմէսինտէն՝
շու իքիսինիս պիրի աննալըմալ տըր . եանի՝ եա իւչ
Ալլահ վար տըր , եա տա Ուլուհիյէթտէ մէզքիւր
իւչ իսիմէրէ էսաս օլան պիր նէվի միւֆարագաթ
մէվճուտ օլմագ կէրէք տիր :

Եալընըզ պիր Ալլահ վար իտիլի հագգընտա Քի-
թապը Շէրիֆին թալիմաթը վիք աշիքեար օլտու-
ղունտան՝ իւչ Ալլահ վար տըր ասլա տէյէմէզիզ ,
Պէօյլէ օլտուղու հալտէ՝ Քիթապը մէզքիւրտէ Ալլա-
հա իւչ այրը այրը իսիմ վէրիլմէսինէ , եալստ Ու-
լուհիյէթ իւչ տիր կիպի կէօսթէրիլմէսինէ էսաս նէ
իտիլինի սօրմագ ինճալ էտէր : Պաղըլար՝ Պու իւչ ի-
սիմ գուլանըմասը անճագ Ալլահըն սըֆաթ լարընըն
Ֆէրզլի օլմասընտան , եալստ ամէլլէրինտէ քէնտի-
նի թիւրլիւ թարզ իւգրէ պէյան էթմէսինտէն նէ-
չէթ էտէր տէրլէր : Պունլարըն էֆքեարընճա՝ Ալլահ
պիր իւգնիւմ տիր , լաքին հէփ քեպիլիմաթըն , եա-
նի վար օլան չէյէրին , սէպէպը էվիլլի վէ մուհա-
ֆըզը օլտուղու ճիհէթտէն՝ պազէն Փէտէր Ուլլահ
թէսմիյէ օլունուս , քէնտիսինի Յիսուս Քրիստոստա

պէյան գըլտըղը սէպէպտէն՝ պաղը քէրրէ տէ Քէլամ
եախօտ Իպն Ուլլահ , վէլլասըլ ինսանլարըն ֆիքրի-
նի վէ գալպլէրինի թէնվիր վէ թաղտիս էթմէսինին
րուհանի թէէսիրաթընա նազարէն՝ պաղէն տախի
Րուհ էլ Գուտա թէսմիէ օլունուր : Վէ լաքին պու իս-
քեաթ էտիճի պիր թէֆսիր տէյիլ տիր :

Մէգըլը իւշ խիմլէրին Քիթապը Շէրիֆտէ գուլա-
նըլմասը՝ Ալլահըն սըֆաթլարընտա վէ ամէլլէրինտէ
եախօտ քէնտիսինի պէյան էթմէլլիք թարղընտա
օլան ֆէրգի կէօսթէրմէք իշիւն օլմայըպ՝ տահա պէօ-
յիւք , տահա տէրին վէ էսասը պիր միւֆարադաթ-
թա տէլիլ տիր : Քրիստոս քէնտի չայրալէրինէ՝
« թէսէլլիճի՝ փէտէրին պէնիմ իսմիմ իլէ կէօնտէրէ-
ճէյի Րուհ էլ Գուտա՝ սիգէ հէֆիսինի օ էօյրէտէճէք »
(Յով. Ժ. 26) տէտիլինտէ , չիւպհէսիլ Ալլահըն
փէպրէլէ սըֆաթը կէօնտէրէճէք տիր տէմէք իս-
թէմէմիշ տիր : Պէօլէ տախի՝ Ալլահըն քէնտիսինի պէ-
յան էթմէլլիլին պիր թարղը՝ պէյան էթմէլլիլին
պաղա պիր թարղընն իսմիլէ պիր իւշիւնիւ պէ-
յան էթմէլլիք թարղըն կէօնտէրէճէք տիր տէմէք
պի մանա պիր քէլամ տըր : Էֆէնտիմիլին սէօղիւ
հէր հալտէ իւգնիւմէ , չախսա պիր միւֆարադաթ
աննաուըր . եանի՝ պիր չախս օլան փէտէր Ուլլահ՝
քէնտիստէն ֆէրգիլ օլան տիկէր պիր չախսը , Րուհ
էլ Գուտա , Քրիստոսն , եանի՝ պու իքիսինտէն
տէ ֆէրգիլ օլան պաղա պիր չախսըն իսմիլէ կէօն-
տէրէճէք տէմէք իսթէր : Պու խոսոստա միւթալաա
օլունաճա պիր մատտէ տէ շու տուր քի , էյէր պու
այրը այրը խիմլէրին գուլանըլմասը Ալլահըն սըֆաթ-

լարընն եախօտ ամէլլէրինին եախօտ քէնտիսինի պէ-
յան էթմէլլիլինին ֆէրգիլինին կէօսթէրմէք իշիւն
իսէ , նիշիւն իւշտէն զիյատէ , տէօրթ եախօտ օն
իսիմ գուլանըլմամը տըր , չիւնքի Ալլահըն սըֆաթ-
լարը չօգ տուր , օնուէ ամէլլէրի եախօտ քէնտիսինի
պէյան էթմէսի տախի էնվալի սուրէթտէ վէ թարղ-
տա իճրա օլունուր :

Իմտի Քիթապը Շէրիֆին իւշ իւգնիւմիւ իլահի՝
փէտէր , Իպն վէ Րուհ էլ Գուտա զիքր էտիպ , օն-
լարըն հէր պիրինին Ուլլահիլլէթի , լաքին այրը այ-
րը տախի խասսիլլէթը չախսիլլէթը վար տըր կիպի
սէօլլէյիլլէրինտէն գըլաս էտէրէք՝ հէր նէ գատար
Ուլլահիլլէթ պիր իսէ տէ , պու Ուլլահիլլէթտէ իւշ
պիրիպիրինտէն ֆէրգիլ իւգնիւմ եախօտ չախսիլլէթ
վար տըր տէմէյէ հէր հալտէ մէճպուրուգ : Վադաա՝
Քրիստոսն չախսընտա Ալլահըգ վէ ինսանըգ նա-
սըլ պիրէլիւշ իտիլինէ ագլ էրտիրէմէտիլիմիլ կի-
պի , պիր Ուլլահիլլէթտէ իւշ իւգնիւմ նասըլ օլապիլ-
տիլինէ տախի ագլ էրտիրէմէգ իսէք տէ , Իլլամը
իլահի իլէ վէրիլիլ օլան Քիթապը Շէրիֆին աշիքեար
պիր թալիմաթը օլուղու իշիւն՝ հաղիպաթէն պէօլէ
տիր տէյիլ գապուլ էտիպիլիլիլ հէմ էթմէլլիլիլ :

Քրիստոսն կիւնաճ իշիւն էթտիլի Քէֆարէթ-
հաղընտա պունտան պէօլէ էտէճէյիլիլ միւթա-
լաալարտա՝ Ագիլ թէպիա թալիմաթընն մէգըլը
Քէֆարէթ թալիմաթըլա եաղընէն միւնաիպէթի օլ-
ուղու աննալըլաճա տըր :

Պունտան ագտէմ Քրիստոս էֆէնտիմիլին չախսը-
նա տայիր Քիթապը Շէրիֆին պաղը էլգէմ չէհատէթ-
լէրինի զիքր էթտիք : Շիմտի օնուէ իլլէրինի , եանի՝
ինսան գըսընն կէրէք պու տիւնեատա , կէրէք ախ-

րէթտէ խայր ու մէնֆաաթը , պախուսուս ճանլարըն խէլասը հազգընտա իճրա էյլէտիյի ումուր վէ խըզ-մէթի թարիֆ էթմէյէ կէլէլիմ :

Քրիստոսուն տիւնեայա կէլիպ իճրա էյլէտիյի աղիւմ մուամէլէ , եանի ինսան գըսմընը խէլաս էթմէսի պիր չօգ պիրիպիրինտէն ֆարգը խըզմէթլէրտէն եախօտ իչլէրտէն իպարէթ տիր . եախօտ տահա աչըզ սէյ-լէյէլիմ , Քրիստոս էֆէնտիմիզ հայլը պիրիպիրինտէն ֆարգը խըզմէթլէր իլէ ինսան ճինսինին խէլաս օլ-մասընըն աղիւմ իչինի իճրա էթմիլ տիր . պուենլարըն քեաֆֆէսի տէ օլ պիր աղիւմ իչէ , եանի ինսանլարըն խէլասընա միւթալիզ տիր . վէ էյէր մէգըլուր խըզ-մէթլէրին հէր պիրի հազգընտա էյի վէ թամ մալիւ-մաթ . քէսպ էտիպ՝ օնլարըն ասըլ օլ աղիւմ իչ իլէ օլան մինասիպէթի վէ ալազասընը աննամազ իսթէրսէք , օլ խըզմէթլէրի պիրիպիրինտէն այրը թուլթուպ , պի-րիպիրլէրլիլէ գարըլթըրմամաղա էյի տիգգաթ էթ-մէլիլիզ , էլվէլա էֆէնտիմիզին օլ աղիւմ Գուրթարը-ճըլըզ մուամէլէսինին պիր գըսմը օլան մուալլիմիլիլինի եախօտ հօճալըընը , եանի՝ օնուն Սլահըն սըֆաթ ու էվսաֆընը , ինսանլարըն պօրճլարընը , խէլաս օլապիլմէք իչլուն օնլարա նէ էթմէք ֆարոզ օլտուզու-նու , տիւրլիւ եօլլարա պէյան էթտիյինի զիքը էտէլիմ Քէնտիսի պիգգաթ քէնտի հազգընտա « Պէն տիւն-եանըն ըչըղը իմ » տէմիլ տիր (Յովհ . Բ . 12) , Պու-նունլա շիւպհէսիզ տէմէք իսթէր քի , քէնտի էյրէթ-տիյի թալիմաթ ինսանլարըն Սլահա վէ պիրիպիրլէրի-նէ օլան պօրճլարընը օնլարա թանըտըպ , պու տիւն-եատա գալլէրինին ըահաթը վէ շաղըղընա , էօթէ-տէ տալի էպէտի էօմիւրէ նէ վէճլէ նայիլ օլապիլի-ճէքլէրինի կէօթէրլը , Լաքին Քրիստոս տէյիլ սալթ

էյրէթտիյի թալիմաթլէ , քէնտի իպրէթլիլէ տէ ին-սանլարըն մուալլիմի տիր . Հաթթա քէնտի շայիրտ-լէրինտէն՝ եանղըմազ պիր գըլաղուզ կիպի տայիմ քէն-տի իպրէթինէ հազար գըլընլար տէյիւ թալէպ է-տէր . Մէսէլա քէնտի իպրէթլիլէ օնլարա պիրիպիր-լէրինի սէվմէյէ պօրճլու օլտուզլարընը էյրէտիր (Յովհ . ԺԳ . 54) ,

Պուենտան մատէ՝ Քրիստոս պաշըճա շու խուսուս-տա ինսանլարըն մուալլիմի տիր քի , օնլարա տէյիլ եալընը Սլահըն սըֆաթ վէ էվսաֆընը (ստորոգելիք) ինսանէն թարիֆ էտէր , ամմա ինսանլար հազգընտա քէնտի թավր ու հարէքէթի վասիթասըյլա Սլահըն օնլարա տօղրու օլան մուհապլէթ ու էթաֆէթինի տալի աչիքեար սուրէթտէ կէօթէրլը : Շայիրտլէ-րինին պիրի օնա՝ « Ես Բապպ՝ պիգէ Փէտէրի կէօ-թէր » տէտիլտէ (Յովհ . ԺԳ . 8) , Յիսուս օնա՝ « Պէ-նի կէօրէն՝ Փէտէրի կէօրմիւշ տիւր » տէյիւ ճէվապ վէրտի , Եանի տէմէք իսթէտի քի , էյէր պիր քիմսէ Սլահըն սըֆաթ ու էվսաֆընը , մէսէլա օնուն միւ-րայըլըզ , քիպր վէ շէվէթտէն իքրահ էթմէսինի , հէր կիւնահա օլան ատալէթինի , պուենլարա պէրա-պէր կիւնահքեար օլտուզլարը հալտէ պիլէ ինսանլար հազգընտա մուհապլէթ վէ մէրհամէթինի կէօրիւպ աննամաղա արղու էտէր իսէ , պանա վէ պէնիմ կիւ-նահ վէ կիւնահքեարլար հազգընտա իքհար էյլէտի-յիմ էֆքեար վէ թավր ու հարէքէթէ պագսըն :

Քրիստոսուն մուալլիմիլի հազգընտա տահա չօգ չէյէր զիքը էտէպիլիլ իտիք իսէ տէ , պու գատարը-նը քեաֆի սայարըզ : Քրիստոսուն մուալլիմիլը խըզ-մէթի վազաա դայէթ միւհլիմ տիր , ինսանըն խէլա-սընա տա զլիպտէսիլիլ էլէլմ վէ ֆայտէլի պիր խըզ-

մէթ տիր : Ատէմ խէլասա նայիլ օլապիլմէք իշիւն նէ
էթմէյէ պօրճլու օլտուղունու պու մուալլիմին թալի-
մինտէն էօյրէնիր : Ֆազաթ Բրիստոսուն մուալլիմիք
խըզմէթի՝ օնուն կիւնահ իշիւն էթտիյի քէֆարէթ-
տէն պիւսպիւթիւն ֆէրզլի օլտուղունտան , պուն-
լարը պիրիպիրէրի իլէ գարըշթըրմամալըյը :

Շիրմոի Բրիստոս էֆէնտիմիզին գուրթարըճըլըյը -
նըն պաշգա պիր գըրմընը, եալստ օնուն իշէրինին
սայիր պիր նէվինի թարիֆ էթմէյէ կէլէլիմ :

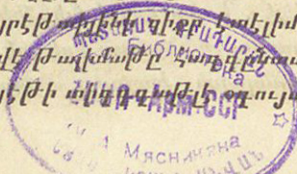
Բրիստոս էֆէնտիմիզ պիր փատիշահ ըտը : Վա-
գաա օնուն փատիշահըլը պու տիւնեատան օլմայըպ
(Յուլճ. ԺԲ. 36) , անճադ ինսանլարըն գալպինտէ
հիւքիւմէթ սիւրէն ղուհանի պիր փատիշահըգ իտի
(Ղուկ. ԺԷ. 21 : Բրիստոս պու փատիշահըլըն միւս-
թագիլ հիւքիւմտարը կիպի հիւքիւմէթ սիւրէրէք էմր
էտիպ լութֆլար իհսան էտէր իտի : Մուալլիմ կիպի
թալիմ էթտիյի էսնատէ պիլէ՝ հիւքիւմէթ սահիպի մի-
սիլլիւ թալիմ էտէր իտի (Մատթ. Է. 29) : Իշ պու
միւսթագիլ հիւքիւմէթինի Բրիստոս քէնտի միւճիգէ-
լէրինին իճրասընտա (Ղուկ. Դ. 36) , շայրտլէրի-
նէ միւճիւգաթ իշէմէյէ գուտրէթ իհսան էյլէտիյին-
տէ (Ղուկ. Թ. 1) , վէ օնլարա՝ վարըպ Ինճիլի տիւ-
եայա վազ էթմէյէ էմր էյլէտիյինտէ , պէյան էթտի :
Պու շէյլէրին քեաֆէֆէսինի՝ տայիմ հիւքիւմէթ սա-
հիպի կիպի միւլիւքեանէ իճրա էտիպ , հիշ պիր վա-
գըթ պու խուսուսլարտա ամիրինտէն ալտըլը թալի-
մաթ իւզրէ իշ կէօրէն պիր էլէլ միսալի ամէլ վէ հա-
րէքէթ էթմէմիշ տիր : Վագաա Րէսուլէրին Ամէլէ-
րինտէ (Ե. 51) աշիքեար սուրէթտէ սէյլէնմիշ տիր :
«Ալլահ օնու՝ քէնտի սաղ էլի իլէ եիւճէլթաի քի՝
Սէրվէր վէ գուրթարըճը օլուպ Խարայէլէ թէօպէ

վէ կիւնահլար աֆիլըլը վէրէ : Պու պէյլէ օլարադ՝
Բրիստոս քէնտի շայրալէրինին պաշ մուալլիմի օլ-
տուղու միսիլլիւ քէնտինէ թապի օլանլարըն տալի՝
սահիպի էվիլէլ վէ հիւքիւմտարը իտի : հալա պիզիմ
տալի հէմ մուալլիմիմիզ , հէմ տէ սահիպիմիզ վէ
սուլթանըլ տըր : Շայրտ կիպի օնուն թալիմէրի-
նի կէրէք վէ եանլըշսըլ տէյիւ գապուլ էթալքտէն
պաշգա , թէպաա կիպի օնուն հէր պիր էմր ու միւ-
րատընա իթաաթ էթմէլլիյիզ , չիւնքի ֆատիշահըլըգ ,
էֆէնտիմիզ տիր : Միւհթաճ օլտուղունուզ նիյմէթ
վէ պէրէքէթլէրի տէ օնտան տիլէմէլլիյիզ , չիւնքի
պունլարը պիզէ իհսան էթմէյէ գատիր պիր հաքիմի
մութլագ տըր :

Լաքին Բրիստոս էֆէնտիմիզ ինսանլարըն մուալլի-
մի վէ փատիշահ տըր տէմէքէ օնուն Գուրթարըճը-
լըգ ազլիմ իշինին հէր գըրմընը թէքմիլ թարիֆ էթմիշ
օլմատըգ : Բէֆարէթ խուսուսու , եանի՝ ինսանլարըն
թէօպէյէ կէլմէք շարթըլա կիւնահլարընն աֆիլ-
նա նայիլ օլտուղար տէյիւ Բրիստոս էֆէնտիմիզին
էթտիյի խըզմէթ՝ օնուն պիզէ կէրէքլէլի էօյրէթ-
մէք , վէ միւսթագիլ հիւքիւմտար կիպի պիզէ էմր
էթմէք վէ իհսանլար հիմմէթ պուլուրմագ իշէրին-
տէն պիւսպիւթիւն ֆարգըլ պիր իշ տիր :

Իշպու Բէֆարէթ խուսուսու , եանի՝ ինսանլար
կիւնահլարը իշիւն աֆիլըլա նայիլ օլտուղար տէյիւ
Բրիստոս էֆէնտիմիզին իճրա էյլէտիյի խըզմէթ
հագգընտա Բիթապը Շէրիֆին շէհատէթլէրինի կէօս-
թէրտիլիմիզտէ , էվիլէլա պու խուսուստա Բրիստո-
սուն պիզըլթ էօյրէթ տիլէլիյիքէ տէլիմ : էֆէն-
տիմիզին էօրիւ վէ թալիմիլ շարթըլըն Խնճիլտէ
պուլունան նագլլէթի տիլէլիյիքէ օլուլար՝ հէր

32592-67

հալտէ կէօրէճէքէր քի , Գրիստոս քէնտի թալխան-
թընը ազար ազար պէյան էտիպ , եանի՝ գօլայտան
պաշայըպ , վէ թէմալլէր գուլանարագ , չայիրտէ-
րինին վէ սայիր տիյնէյէնէրին աննայապիլէճէյի տէ-
րէճէտէ ինչ տէր ինչ կիւճ օլանլարը թարիֆ էտէր
իտի Պագ Մարկ . Դ . 55 . Յովէ . ԺԶ . 12) : Պու սէ-
պէպտէն օնուն իւք թալիմաթը եախօտ իֆատէլէ-
րինտէ՝ ինսանլարըն կիւնահլարընըն աֆիլը հագգըն-
տա իճրա էտէճէյի քէֆարէթտէն տօլայը պիր շէյ
զիքը էթմիշ օլտուղունու ինք նատիր պուլուրուզ :
էվվէլա տաղտա վէրտիյի վագ կիպի նատիհաթլարլա ,
վէ քէնտի զաթը իսրէթիյէ , ինսանլարը՝ կիւնահքեար
օլուպ պիր գուրթարըճըյա միւհթամ օլտուղլարը
խուսուստա իսքեաթ էթմէյէ չալըշմըշ տըր . պատէ-
հու միւհիզաթլարը վէ կէօթէրտիյի մուհապպէթ վէ
լէթաֆէթլէ օնլարըն գուրթարըճըսը օլմաղա գուտ-
րէթի վէ միւրատընը պէյան էթմէքլէ՝ օնլարըն տիգ-
գաթ վէ էմիլյէթինի քէնտինէ ճէլլ էթմէք միւրա-
տընտա պուլունուպ , էնճամընտա օնլարըն խէլասա
նայիլ օլապիլմէլէրի իշիւն էտէճէյի քէֆարէթի ան-
նաթմըշ տըր : Յովհաննէսին Պապ Զ . 51 վէ 52 նճի
խանէլէրտէ՝ « Պէն հայաթ էքմէյի իմ . . . հէմ տալի
պէնիմ վէրէճէյիմ էքմէք՝ տիւնեանըն հայաթը իշիւն
վէրէճէյիմ թէնիմ տիր » , տէֆա Պապ Ժ . 11 վէ 15
խանէլէրտէ՝ « էյի Զօպան պէն իմ . էյի չօպան՝ ճա-
նընը գօլունլարըն ուղրունա գօյան տըր . . . Գօյուն-
լարըն ուղրունա ճանըմը վէրիրիմ » , տէմիշ տիր :
Պու սէօղլէր իլէ՝ ինսանլարըն ուղրունա քէնտի ճա-
նընը վէրմէյէ , եանի՝ էօմրիւնիւ ֆիտա էթմէյէ կէլ-
միշ օլտուղունու աննատըր խէ տէ , նէ՝ վէճէլէ օլ
էօլիմ ինսանլարա խայըրլը օլաճաղընը թաֆալիլէն

իֆատէ էթմէք : Փագաթ պաշգալարըն ուղրունա
իշպու գուրպանը քէնտի հիւսնիւ իրատէթիլլէ էտէ-
ճէք օլտուղունու պիլտիրիր : « Օնու (էօմրիւմիւ)
քիմնէ պէնտէն ալմաղ , լաքին օնու պէն քէնտիլի-
յիմտէն վէրիրիմ . օնու վէրմէյէ գուտրէթիմ վար ,
վէ թէքրար օնու ալմաղա գուտրէթիմ վար » (Յովէ .
Ժ . 18) : Պիր էյամ սօնկրա քէնտի չայիրտէրինէ՝
« Ճանընը չօգլար պէտէլինէ ֆիտա » վէրէճէյինի ,
եանի՝ օնլար էօլմէսինլէր տէյիւ քէնտի էօլէճէյինի ,
աչիքեար սուրէթտէ պէյան էտէր (Մատթ . Ի . 28) .
նիհայէթ՝ պուլնտան տահա աշիքեար օլարագ՝ « Զօգ-
լար իշիւն կէնահլարաֆլլըն » գանընըն տէօքիլէճէ-
յինի տալի (Մատթ . ԻԶ . 28) խապէր վէրիր : Վէլ
հասըլ խաչ իւզէրինտէ էօլիւպ մէզարտան գըյամ
էթտիքտէն սօնկրա՝ Գիթապը աննասընլար տէյիւ
օնլարըն զիհնինի աչըպ տէտի . քի՝ « Գրիստոսա պէօլլէ
կէրէք իտի քի էզիլէթ չէքսին , վէ իւշիւնճիւ կիւն-
տէ էօլիլէրտէն գըյամ էթսին , վէ երուսաղէմտէն
պաշայըպ հէֆի թայիֆէլէրէ օնուն իսմինտէ թէօպէ
վէ կիւնահ աֆիլըղը վագ օլունսուն » (Ղուկ . ԻԴ .
46 , 47) :

Լաքին պու խուսուստա Գրիստոսուն քէնտի շա-
յիրտէրինէ նէ թարիֆ էթմիշ օլտուղունու , եանի՝
« Գրիստոսա էզիլէթ չէքմէք կէրէք իտի » , վէ՝ « Օ-
նուն իսմինտէ թէօպէ վէ կիւնահ աֆիլըղը վագ օ-
լունմալը տըր » տէմէսինին մանասը նէ իտիյինի՝ է-
ֆէնտիմիղին կէօյէ չըգաղընտան սօնկրա Բէսուլլէ-
րին էթտիլի վագ վէ թալիմաթա տիգգաթ էթտիլի-
միղտէ աննայապիլիրիլ : Գրիստոսուն էօլիւմիւնտէն
հասըլ օլան նիլէթլէր , վէ էօլիւմիւն խէլաս քէյֆի-
յէթիլլէ օլան մինասիլէթի՝ օնուն վէֆաթընտան էվ-

վէլ փէք մալիւմ տէյիլ իտի իսէ տէ , վէֆաթընտան սօնկրա լայըգըյլա աննաշըլըպ , թէհտիրի տալիլ քեամիլէն մալիւմ օլտու :

Շիմտիյէտէք անճադ Բրիստոսուն պիզգաթ վէրտիյի թալիմաթը զիքը էթտիք : Պու թալիմաթտա տիգդա-թա շայան էն պէօյիւք մատտէ շու տուր քի , Բրիստոս Էֆէնտիմիլ ինսան գըսմընա իհսան օլունան կիւնահ աֆվընըն ասլա սաշգա պիր էյ իլէ օլմայըպ , ֆա-գաթ քէնտի սիյասէթի վէ էօլիւմիւնիւն վասիթա-սըյլա օլտուղունու աշիքեար սուրէթտէ էօյրէտիր :

Բէսուլլէրին սլա իլճամը իլահի էթտիյի թալիմա-թա կէլինճէ , էվվէլա շունու միւշահէտէ էտէրիլ քի , օնլար , Բրիստոսուն քէնտիլէրինէ , ագտէմճէ զիքը էթտիյիմիլ իւզրէ , վէրտիյի թալիմաթա կէօ-րէ , օնուն իսմի իլէ կիւնահլար աֆվըլը վազ էտէր իտիլէր (Բէսուլ . Սմէլ . Ժ . 45 . ԺԳ . 58) : Օնլարըն քէլամընա նազարէն՝ Սլլահ անճադ Բրիստոս իշիւն եանի օնա հիւրմէթէն , ինսանլարըն կիւնահլարընը աֆվ էտէր (Եփես . Դ . 52 . Ս . Յուվ . Բ . 12) : Պու-նուն սէպէպինի , եանի՝ Սլլահ նիշիւն Բրիստո-սուն հիւրմէթինէ , եալսօտ օնուն նէ մուամէլէ-սինէ նազարէն , ինսանլարըն կիւնահլարընը աֆվ էտէր տէյիւ սիւալ օլունտուգտա , Բէսուլլէր պունա դարչըլը՝ Սլլահ , նէ Բրիստոսուն էօյ-րէթտիյի թալիմաթա , նէ կէօթէրտիյի իպրէթէ , նէ տէ կէօք փատիշահլըլընըն Սէրվէրի օլտուղուն-տան մալիք օլտուղու շան ու շէօրէթէ , իլլա օ-նուն սիյասէթիլի , տէօքտիլիլ գանը վէ էօլիւմիւ-նէ հիւրմէթէն ինսանլարըն կիւնահլարընը աֆվ է-տէր տէյիւ ճէվապ վէրիլէր : Պօղոս Բէսուլուն Եփե-սոսլըլարա եազտըլը մէքթուպտա , պիլիմ անճադ

Բրիստոսուն գանընըն վասիթասըյլա կիւնահ աֆիւ-լըլընա մալիք օլմամը՝ աշիքեար վէ աշըգ թապիր-լէր իլէ պէյան գըլընմըլ տըր : « Օնուն (Բրիստոս) իլէ գանընըն վասիթասը իլէ ֆիալէ իլէ խէլասա , եանի սուշլարըն աֆվըլընա օնուն ինայէթինին դա-նիմէթինէ կէօրէ մալիք իլ » (Եփես . Ս . 7) : Պու քէլամտա , էվվէլա կիւնահ աֆվը մանասընտա տէ-յիւ պէյան օլունան խէլասըն՝ Բրիստոսուն վասի-թասըյլա ինսանլարա կէլմէսի , սանիէն՝ սու խէլա-սըն եալսօտ աֆվըն տալի օնուն գանընըն , եանի խաշըն իւզէրինտէ տէօքիւլէն գանըն վասիթասը իլէ կէլմէսի՝ գաթիէն սէօյլէնմիլ տիր : Քէզալիք Բրիս-տոսուն հագգընտա՝ « Կիւնահլարըմըլ իշիւն քէնտի-նի վէրտի » (Գաղ . Ս . 4) , « Սուշլարըմըլ իշիւն էլէ վէրիլտի » (Բօմ . Դ . 25) , « Աղաճ իւզէրինտէ քէնտի թէնինտէ կիւնահլարըմըլ եիւքէնտի . . . վէ օնուն եարասը իլէ սիլ շիֆա պուլտունուգ » (Ս . Պետ . Բ . 24) , տէնմիլ տիր : Պու շէհատէթէրին քեաֆֆէսի Բրիստոսուն էօլիւմիւ հագգընտա օլըպ , օնուն էօ-լիւմիւնիւն պիլիմ կիւնահլարըմըլ իլէ պիր մինասի-պէթի վար իտիյինի , եանի պիլ կիւնահլարըմըլըն ճէզասընտան գուրթուլարմ տէյիւ Բրիստոս էօլմէք-լէ օլ ճէզայը քէնտի չէքմիլ օլտուղունու կէօթէ-րիլ : Եզէկիէլ փէյլամպէր քէնտի քիթասընտա (Պասլ ԺԲ . 20) . « Կիւնահ էտէն ճան քէնտիսի էօլմէք-օղուլ պապանըն եարամազըլընը չէքմէզ , վէ պապա օղուլուն եարամազըլընը չէքմէզ տէմէսինտէն՝ պիր ատէմ սաշգասընըն եարամազըլընըն ճէզասընը չէք-մէզ , օնուն եէրինէ էօլմէզ աննաշըլըլը միսիլիւ , Բրիստոսուն հագգընտա տալի կիւնահլարըմըլ ի-շիւն « էլէ վէրիլտի » , « քէնտինի վէրտի » , « քէն-

տի թէնինտէ կիւնահարարմըդ ելւքէնտի» , վէ սա-
յիւր պու կիպի թապիրէր գուլանըրտըդընտա՝ կիւ-
նահարարմըդ իչիւն հիւսնիւ իրատէթլյէ սլյասէթ
չէքտի , կիւնահարարմըդ իչիւն ճէզա չէքիպ էօտիւ
աննաչըրը : Պետրոս Ռէսուլուն տախի եօգարտա
զիքր օլունան քէլամտա «Օնուն եարասը իլէ սիզ շի-
ֆա պուլտունուզ» տէմէսինտէն՝ Գրիստոսուն սլյա-
սէթի վէ էօլիւմիւ իլէ պիզիմ քէնտի կիւնահարարմըդ
իչիւն միւսթահազգ օլտուղումուզ ճէզատան գուր-
թուլմամըդ աննաչըլմալը տըր : Վէլ հասըլ Գրիստո-
սուն քէնտի ճանընը պիզիմ ուղրումուզա , եանի
կիւնահարարմըդ իչիւն , ֆիտա էթմէսի իլէ , պիզ օլ
կիւնահարարմըդ իչիւն պիզէ միւսթահազգ վէ հազըր
օլան էպէտի էօլիւմտէն լտէլա օլուրուզ : Պալատէ
զիքր օլունան շէհատէթլէրին քեաֆֆէսինին տէ մա-
նասը պուլարտան իպարէթ տիր . եանի՝ Գրիս-
տոս հիւսնիւ իրատէթի իլէ պիզիմ եէրիմիզտէ էզապ
չէքտի , գանընը տէօքտի , էօլմէյէ րազի օլտու ,
Ալլահ տախի Գրիստոսուն պու վէճէլէ պիզիմ եէրի-
միզտէ տիւշար օլտուղու ճէֆալարա հիւրմէթէն՝ կիւ-
նահարարմըդ աֆվ էտէր : Պու թալլիմաթը Գրիստալը
Շէրիֆին պաշգա մահալլէրինտէն տախի աշիքեար
էօյրէնիր իզ , Մէսէլա՝

Բօմալլար մէքթուպունուն Յ իւնճիւ պապընտա՝
Պօղոս Ռէսուլ հէփ ինսանլարըն կիւնահքեար օլտու-
ղունու կէօթէրտիքտէն սօնկրա , օլ պապըն սօն
գըսմընտա՝ կիւնահքեարարըն Ալլահըն հուզուրուն-
տա նիճէ թէպրիյէ օլունմասը , եախօտ սատըդ չըգ-
մասը , եանի՝ նէ վէճէլէ կիւնահարարմըն աֆվընա մա-
լիք օլուպ Ալլահըն հիւսնիւ նաղարը վէ լութֆունա
նայիլ օլապիլմէսի խուսուսունու կէօթէրմէյէ զայ-

րէթ էտէր : 24 ինճիւ խանէտէ տէր քի , ինսանլար
«Օնուն (Ալլահըն) լութֆուն իլէ Գրիստոս Յիսուստա
օլան ֆիտիյէնին վասիթասը իլէ՝ ճապա սատըդ չը-
գարլար» : Պուրատա Ռէսուլ աշիքեար էօյրէտիր քի ,
ինսանլարըն թէպրիյէյէ եանի սատաղաթա նայիլ
օլմասընըն վէսիլէսի՝ անճադ Գրիստոս Յիսուստա օ-
լան ֆիտիյէ (վրիանք) տիր : Վազաա պու շէյի Ալ-
լահըն լութֆունուն ճապա պիր ինայէթինէ համ
էտէր , նիճէ քի Յովհաննէստէ տախի եազըլմըդ տըր .
«Ալլահ տիւնեայը պու գատար սէվտի քի՝ քէնտի
պիրիճիք Օղլունու վէրտի , թա քի հէր օնա ինս-
նան՝ զայ օլմայա , իլլա էպէտի հայաթա մալիք օլա»
(Յովհ . Գ . 16) : Լաքին Ալլահ ինսանլարա պու սա-
տաղաթը եախօտ թէպրիյէյի , եանի կիւնահ աֆվը-
նը նէ մախսուս թարզլա իհսան էտէր տէյիւ սիւալ
էթտիյիմիզտէ , ճէվասը շու տուր . եանի՝ «Գրիստոս
Յիսուստա օլան ֆիտիյէնին վասիթասը իլէ» :

Գրիստոս Յիսուստա օլան ֆիտիյէ» տէմէքլէ նէ ան-
նաղընը տախի Ռէսուլ մէքքիւր պապըն 23 իւնճիւ
խանէսինտէ տահա աչըգ սուրէթտէ թէֆսիր էտէր ,
եանի՝ «Ալլահ օնու օնուն գանընա օլան իմանըն վա-
սիթասը իլէ քէֆարէթ թադտիր էյլէտի քի՝ Ալլա-
հըն թէհհամիլիւնտէ էվվէլտէն օլմուշ կիւնահարըն
աֆվըղը իլէ քէնտի ատալէթինի կէօթէրէ» : Կիւնա-
հըն աֆվըղը՝ Ալլահըն Գրիստոսուն քէֆարէթ թադ-
տիր էյլէմէսի , եանի՝ օնուն սլյասէթլէրէ վէ էօլիւ-
մէ տիւշար օլմասը իլէ օլմուշ տուր տէյիւ՝ պու խա-
նէտէ աշիքեար սուրէթտէ իֆատէ օլունույօր : Իշ-
պու 24 վէ 25 խանէլէրտէ իքի «վասիթա» զիքր օ-
լունուր . պիրի՝ «Գրիստոս Յիսուստա օլան ֆիտիյէ-
նին վասիթասը» , վէ տիկէրի՝ «Օնուն (Գրիստոսուն)

գանձնա օլան իմանն Վասիթասը : Իւբի՛ կիւնահ-
լարա աֆվլըգ թէտարիք էթմէք իշիւն Բրիստոսուն
իճրա էյլէտիյի վասիթա , Եանի՛ կիւնահ իշիւն քէն-
տի սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւ իլէ էթտիյի քէֆարէթ-
տիր : Իքինճիսի՛ կիւնահքեարլարըն քէնտի կիւնահ-
լարընն աֆվլըգնա նայիլ օլմասը իշիւն գուլանտըգ-
լարը չարէ , Եանի՛ Բրիստոսա , խուսուսա պու սօն
խանէտէ կէօսթէրիլտիյի իւզրէ՝ օնուն գանձնա իման
կէթիրմէլէրի տիր : Բիթապը Շէրիֆտէ չօգ տէֆա
պու սօն վասիթայա նազարէն՝ « Ինսան իման իլէ սա-
տըգլանըր » (Բօմ. Գ. 28) տէնմիլ տիր . Եանի՛ ինսան-
լար Բրիստոսուն քէնտի սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւ
իլէ օնլար իշիւն գազանտըղը լութֆու իման իլէ քէն-
տիլէրինէ թախսիս էտէրէք՝ կիւնահլարը իշիւն աֆվ-
լըգա նայիլ օլուրլար , Եախսու էքսէրիէ Բիթապը Շէ-
րիֆտէ սէօյլէնտիյի միսիլլիւ՝ Ալլահն հուզուրուստա
սատըգ չըգարլար : Լաքին պու աֆվլըգն կիւնահ-
քեարլարա իհսան օլունմասընն իլք վէ ասըլ սէպէ-
պի՛ Բրիստոսուն քէֆարէթի տիր : Պալատէ մէգըիւր
խանէլէրին մանասը չու տուր . Բեաֆֆէսի կիւնահ-
քեար պուլունան ինսանլար՝ Բրիստոսուն քէնտի գա-
նընը տէօքմէսիլլէ օնլար իշիւն իճրա էյլէտիյի քէ-
ֆարէթին հիւրմէթինէ՝ կիւնահլարընն աֆվլնա նա
յիլ օլուպ սատըգ սայըլըրլար , Լաքին անճագ Բրիս-
տոսուն իճրա էյլէտիյի իշէ իման վէ իթիմաստ էթ-
մէքլէ պիր աոտմ օնուն սէմլէրէսինէ հիսսէտար օլա-
պիլլիր : Բօմալըլար մէքթուպուսուն մէգըիւր 3 իւն-
ճիւ պրսպըն 26 նճը խանէսինտէ Րէսուլուն պէյան
էթտիյի իւզրէ՝ ինսանլարը խէլաս էթմէք սլապընտա
Ալլահն պու թէրթիպի գուլանմըլ օլմասը՝ « քէնտի
ատալէթինի կէօսթէրմէք » իշիւն տիր : Ատալէթինի

կէօսթէրմէք նէ տէմէք օլտուղունու տախի Րէսուլ
քէնտիսի պիլղաթ չու իլավէ իլէ թէֆսիր էտէր .
« Շէօյլէ քի՛ քէնտիսի (Ալլահ) սատըգ օլա , վէ Յի-
սուսա իման կէթիրէնի սատըգ չըգարա » :

Վէ Լաքին պու այէթին մանասընը էյիճէ ֆէհմ
էթմէք իշիւն , էվվէլ էմրտէ « Բէնտի (Եանի Ալլա-
հըն) ատալէթինի կէօսթէրէ » վէ « Բէնտիսի (Եանի
Ալլահ) սատըգ օլա » տէմէքլէ նէ անաշըլտըղընը
միւթալատ էտէլիւ՝ Ալլահ Թաալա հազրէթլէրի պիր
խէ տէ , սըֆաթ ու էֆսաֆը չօգ տուր . մէսէլա՝
գուտրէթի վէ իլմի պիրէր թապիի սըֆաթ տըր . քէ-
զալիք մուհապպէթ վէ ատալէթի տէ պիրէր ախլազի
սըֆաթ տըր : Մուհապպէթ սըֆաթը տախի իքիյէ ,
Եանի՛ ըրիզա մուհապպէթի , վէ խայըրխահլըգ մու-
հապպէթինէ թաքսիմ օլունապիլլիր : Ըրիզա մուհապ-
պէթի՝ պիր զաթտան հազգ էթմէքտէն նէլէթ էտէն
մուհապպէթ տիր . խայըրխահլըգ մուհապպէթի իսէ՝
սէվիլէն զաթըն խայըրըն իսթէմէքտէն իպարէթ պիր
մուհապպէթ տիր , Հագգ Թաալա մուգատտէս զաթ-
լարը պու իքի սուրէթտէ տախի սէվէր , Եանի՛ հէմ
օնլարըն թապիլաթ ու ախլազընտան հազգ էթտիյի ,
հէմ տախի օնլարըն խայըրըն իսթէտիյի իշիւն օնլա-
րա ազիմ մուհապպէթի վար : Յագաթ կիւնահքեար-
լարը իլք թարգ իլէ սէվէմէզ , չիւնքի օնլարըն թա-
պիլաթ ու ախլազընտան հիշ պիր վազըթ հազգ էտէ-
մէզ . Լաքին օնլարը խայըրխահլըգընտան նաշի սէվէր ,
Եանի օնլարըն սատալէթինի իսթէր ալէլ խուսուս ,
մուգատտէս օլմագսըղըն սատալէթիլ օլմագ միւմ-
քինսիզ օլտուղունտան , հէր պիր կիւնահքեարըն
կիւնահլարընտան թէօպէ էտիպ մուգատտէս պիր
էօմիւր կէշիւրմէսինի արըուլէր : Ալլահն կիւնահքեար-

լար հազդընտա խայրըխանըդ մուհապպէթի՝ Գի-
թապը Շէրիֆտէ կէօնակէօն խովէր , մէսէլա՝ ինա-
յէթ , մէրհամէթ , թէհամմիւլ լաֆղարըլլա վասֆ
վէ թարիֆ գըլընմը տըր : Պու թապիրէրին քեաֆ-
ֆէսի տէ Ալլահըն կիւնահքեարլար հազդընտա լէ-
թաֆէթ վէ հիւսնիւ թէվէճիւհիւ օլուս , օնլարլա
խայրըխանէ մուամէլէ էտէր օլտուղունու պէյան
վէ թաստիգ էտէր :

Ալլահ Թաալանըն տիկէր պիր սըֆաթը տախի օ-
նուն ատալէթի տիր : Ալլահըն ատալէթի տէմէքէ՝
օնուն քէնտի մախլուղաթընտան հէր պիրինէ , կէ-
րէք սալիհէրէ վէ կէրէք կիւնահքեարլարա , օլան
մուամէլէսինին հազգ իւզրէ օլտուղու աննաշըլըր :
Ալլահըն պու իքի սըֆաթը , եանի՝ մուհապպէթի
վէ ատալէթի՝ հէք տիկէրինէ մուղայիր տէյիլ տիր :
Մէսէլա Ալլահըն մուհապպէթի՝ օնա ատիլ օլմայան
պիր շէյի իճրա էթմէյէ իպրամ էթմէղ , նէ տէ ա-
տալէթի՝ մուհապպէթինէ մուվաֆըդ օլմայան պիր
հարէքէթէ մէճպուր էտէր : Ալլահ կիւնահքեարլարը
քէնտի եարամաղլըլարընտան տօլայը միւսթահազգ
օլտուղլարը սուրէթտէ միւճաղաթ էտէր իսէ տէ ,
օնուն պու մուամէլաթը օնլարը սէվմէտլիյինտէն օլ-
մայըպ , անճադ պու միւճաղաթ ատալէթին մաթ-
լուպու օլտուղունտան տըր : կիւնահ տախի՝ տայիմա
վէ ասլէն , հէմ կիւնահը իլլէյէնին , հէմ տէ սայիր
մախլուղաթըն ճէմիսի հազգընտա պէյիւք պիր ֆէ-
նալըդ , ազիմ պիր զատասարլըդ օլտուղունտան , Ալ-
լահըն պիւթիւն ճիհանտա պուլլանան հատսըղ հի-
սապսըղ մախլուղաթըն խայրընը սէվմէտի՝ օնուն կիւ-
նահա գարչը օլան զաղապընըն իճրաընը հազգան
թալէպ էտէր : Իմոի պու իքի սըֆաթ , մուհապ-

պէթ վէ ատալէթ , պիրպիրինէ մուղայիր տէյիլէր ,
ֆաղաթ իքիսի տէ պիր սըֆաթ տէյիլ տիր , վէ
պիրպիրէրիլլէ գարըլմաղլար : Իքիսի տէ Ալլահըն
թապիրաթ ու ախլաղըն պիրպիրինտէն ֆարգը
թարգտա կէօսթէրիր : Պիրի՝ օնուն քէնտի մախլու-
ղաթը հազգընտա լէթաֆէթ վէ խայրըխանըղըն ,
տիկէրի իսէ՝ օնուն տէրէճէյի նիհայէտէ հազգանի-
յէթէ օլան տիգղաթ վէ լայէթինի , վէ հէր նէվի
կիւնահա գարչը հիսս վէ իզհար էյլէտլիլ իքրահիլլէ-
թի վէ զաղապընը պէյան էտէր :

Կայէն գարնտաշը Արէլի էօլտիրտիւ իսէ , շիւպ-
հէսիղ Ալլահ պու գաթիլի աճըրըտը , ֆաղաթ օնա
տէտի . « Գարնտաշընըն գանընըն սէսի՝ եէրտէն պա-
նա ֆէրեատ էտէյօր » . եանի սէնին միւճաղաթ օ-
լունմանը թալէպ էտէյօր : Պէյլէ տէ Ալլահ հէր կիւ-
նահքեարը աճըր իսէ տէ , կիւնահքեարըն իլլէտլիլ
կիւնահ՝ օնու իլլէյէնին թէքտիր օլունմասը իլլին
Ալլահըն ատալէթինէ միւրաճաղաթ էտէր : Պու պէյլէ
օլարադ՝ շու մէսէլէյէ կէլիլիղ . եանի՝ Ալլահ նաթըլ
քէնտի ատալէթինին խիւաֆընտա հարէքէթ էթմէք-
սիղին կիւնահքեարա մէրհամէթ գըլըպ օնա միւս-
թահազգ օլտուղու ճէգայը վէրմէքտէն սարֆը նա-
ղար էտէպիլիր : Պօղոս Րէսուլ պալատէ մէքբիւր այ-
էթտէ , Գրիսոոսուն քէֆարէթի իլլէ հէմ կիւնահքեա-
րա աֆվըդ թէտարիգ , հէմ տախի Ալլահըն ատալէ-
թի եէրինէ վարտըրըմը օլտուղունտան , մէրհամէ-
թին վէ ատալէթին պիրտէն իզնա եախօտ խօշնուտ
էտիլմիլ օլտուղունու պէյան էտիպ օլ մէսէլէյի հալլ
էտէր :

Ատալէթին մաթլուպու՝ կիւնահըն միւճաղաթ օ-
լունմասը տըր : Արելին գանընըն եէրտէն Ալլահա

Ֆէրեատ էթտիյի միսիլիւ , հէր կիւնահ տախի՝ կիւ-
նահը իշլէյէնին միւնաղաթ օլունասը խուսուսուն-
տա թանդըր թաալանըն ատալէթինէ միւրաճաաթլէ
նիտա վէ ֆէրեատ էտէր , եախստ շէյլէ իֆատէ է-
տէլիմ՝ հէր կիւնահ Ալլահըն ինտինտէ հազգան ճէ-
ղայա միւսթաճազգ սայըլըր : Ալլահ թաալանըն կիւ-
նահա պու նաղար իլէ պազմասընա սէպէպ՝ կիւնա-
հըն ապլէն վէ պիթթապի շէրր վէ ֆէսատ , պիւ-
թիւն ճիհանա , քեայինաթըն քեաֆֆէսինէ տախի
ղատր օլմասը տըր : Պու պէյլէ օլարագ՝ հազգանի-
յէթի սէվէն օլ առիլ Ջաթ , եանի՝ թանդըր թաալա
հազրէթլէրի , ատալէթին մաթլուպունա նաղար գըլ-
մազսըզըն կիւնահը աֆիլ էտէմէզ . պուսու էթտիյի
հալտէ , կիւնահը տէյիլ պիր ֆէնալըզ , իլլա խա-
ֆիֆ վէ ճիւզի պիր մատտէ , թիւրրահաթտան պիր
շէյ եէրինէ դոյմուշ ատտ օլունուպ , ծնուն ճէղայա
միւսթաճազգ խտիյինի տախի թանըր , էյլէ տէ
թազըրի վէ պէյան էտէր պիր մուամլէնին մուղա-
յիրինտէ հարէքէթ էթմիշ օլաճագ տըր : Լաքին պիլ
աքս՝ կիւնահլարըմըզըն աֆիլընա պիր եօլ թէտարիք
էյլէմէք նիյէթիլէ Գրիստոսուն քէֆարէթ թազտիր
օլունմասընտա , ասլա կիւնահ իշլէմէմիշ , զաթէն
սուշսուզ , հաթթա քէմալէթ վէ ֆազիլէթը պինի-
հայէյէ մալիք , մէլէքլէրին տախի խաառէթ էթտիյի
Ալլահ հէմ ատէմ օլան Գրիստոս՝ « Աղաճ իւզէրինտէ
քէնտի թէնինտէ կիւնահլարըմըզը եիւքլէնտիյի » (Ա.
Պետ. Բ. 24) , եանի՝ պիլիմ կիւնահլարըմըզ իշիւն
սիյասէթ շէքտիյի հալտէ , կիւնահըն ճէղայա միւս-
թաճազգ ազիմ պիր ֆէնալըզ օլունուլ թատիրգ ,
ատալէթին մաթլուպունա տա իթիպար օլունմուշ օ-
լուր . շէյլէ քի կիւնահա աֆիլըզ չարէսի թէտարիք

էյլէմէտէ պիլէ՝ Ալլահ քէնտի ատալէթինին խիլա-
ֆընտա հարէքէթ էթմէմիշ օլունունտան , սատրզ
չըզմըշ օլուր :

Պէյլէճէ Գրիստոսուն քէֆարէթինտէ Ալլահըն շու-
իքի սըֆաթընա , եանի՝ մուհապալէթ վէ ատալէթի-
նէ , միւսթապըզ սուրէթտէ հարէքէթ օլունուպ տէ-
յիլ սալթ մուհապալէթին , ատալէթին տախի իճրա-
սըյլա՝ կիւնահլար աֆիլընա պիր եօլ թէրթիպ
գըլընըյօր : Ալլահըն մուհապալէթի՝ ծնուն թէօպէ
էտիպ խմանա կէլէն կիւնահքեարա աֆիլ էթմէսին-
տէ , ատալէթի տախի , եսայի ֆէյղամպլէրին (ՄԳ.
6) թապիրի իւզրէ , « Բապալ հէիլիմիզին եարամազ-
լըլընը ծնա » (Գրիստոսա) ուղրաթմասընտա , եանի՝
եարամազլըլըմըզ իշիւն միւսթաճազգ օլունուլմուզ
ճէղայա ծնու տիւշար էթմէսինտէ , աշիքեար կէօրիւն-
միւշ օլույօր :

Խիւլասաի քէլամ՝ Ալլահ Գրիստոսուն քէֆարէթ
թազտիր էյլէմէսինտէ , եանի՝ հէիլիմիզին եարա-
մազլըլընը ծնա համլ էթմէսինտէ , ատալէթին մաթ-
լուպաթընա միւսթապըզ , եախստ՝ օլ մաթլուպաթըն
նէթիճէսինէ էրէր պիր հարէքէթ էթմիշ օլարագ ,
մէզըիւր քէֆարէթ Ալլահըն հէմ մուհապալէթի , հէմ
տէ ատալէթինէ պիր տէլիլ օլմուշ օլուր . վէ Բէսու-
լուն՝ օլ քէֆարէթ Ալլահըն ատալէթինի կէօսթէրիւր ,
վէ Յիսուսա խման կէթիթէնի սատրզ չըզարան Ալ-
լահ՝ քէնտիսի սատրզ օլուր տէմէյէ տախի հազգ ու
սէլահյիլէթի օլունուլու աշիքեար աննաշըլըր :

Լաքին պու իֆատէտէն , պաղըլարըն էֆքեարը
ֆասիտէսի իւզրէ աննաշըլմազ քի , Ալլահ թաալանըն
կիւնահքեարլար ալէյհինտէ թէսքիլի միւմքիւնսիւզ
պիր ատալէթի օլուպ , անճագ կիւնահքեարլարըն

եւերինն քէնտի ողլու Բրիստոսս պիղղաթ ուխտէթէր չէքիւ էօլտիւքտէն սօնկրա ծնարա ափվլղգ ինսան էթմէյէ րաղի օլապիւտի : Մէզքիւր իֆատէտէն չու տախի աննաչըմազ քի , Բրիստոսս սիյասէթէրի վէ էօլիւմիյէ Սլլահըն արաղընտա վէ ինսան գըսմը հագըղընտա օլան էֆքեարընտա պիր նէվի թէպտիւթ վաղի օլտու , չէօյէ քի Սլլահ սապըգա պէնի աստէմ հագըղընտա մերհամէթսիւզ վէ միւրիւվէթսիւզ օլուպ , չիւմի , եանի՝ Բրիստոսս օլ էզլիյէթէրէ վէ էօլիւմէ տիւչար օլալտան պէրու , ինսանլար հագըղընտա մերհամէթ վէ ինայէթ քէսպ էտիպ , օնլարըն կիւնահլարընը ափվ էթմէյէ հաղըր կէօրիւնիւր : Սլլահըն քէլամընըն թալիւմաթը պու տէյիւ տիր : Սլլահ թալանըն ինսանլար հագըղընտա էզէլտէն պէրու տէրէճէյի նիհայէտէ մերհամէթ վէ ինայէթի վար . հաթթա ինսան գըսմը իչիւն պիր խէլաս եօլու թէրթիպ էյլէմէք նիյէթիլէ Բրիստոսս քէֆարէթ թաղտիր էյլէմէսի՝ օնու մուհապալէթը պիւնիհայէսիւտէն նէյէթ էթմիւ իւր : » Սլլահ տիւնեայը (եանի՝ ինսանլարը) պու գատար սէվտի քի՝ քէնտի պիւրիճիք օղլունու վէրտի , թա քի հէր օնա ինանան՝ զայ օլմայա , իլլա էպէտի հայաթա մալիք օլտ » (Յովհ. Գ. 16) : Լաքին , ագտէմէ պէյան օլունտուղու իւզրէ , Սլլահըն պիր սըֆաթը տախի օնու ատալէթի օլուպ , ատալէթ իսէ հէր հալտէ կիւնահըն միւնաղաթ օլունմասընը միւթալէպէ էտէր , վէ պու միւթալէպէտէն Սլլահ հիչ պիր վագըթ սարֆը նաղար էտէմէզ իտի : Հալի քէյֆիյէթ պու սըրատա օլտուղու հալտէ , Սլլահ թապա մերհամէթիւտէն նաչի , ատալէթին մաթլուպունա տախի նաղար էտէրէ՝ կիւնահ ափվը իչիւն իւզու քէֆարէթ թէրթի-

պինի , եանի՝ Բրիստոսս սիյասէթ չէքիւ էօլմէսիլլէ ինսանլարըն ետրինն քէֆարէթ էթմէսիւն , օլ քէֆարէթ վաթիւթասըլլա տախի կիւնահլարըն ափվ օլունմասընըն թէրթիպիւնի , թաղտիր պուլուրտու : Ստալէթին վէ մուհապալէթին մաթլուպալթընը պիրտէն ետրինն վարտըրըպ իքիպինի տէ րաղի էթտիրմէք իչիւն Սլլահըն նիհայէթսիւզ իւմ ու մարիֆէթի պու թէրթիպի միւնասիպ կէօրիւպ , իւզու վէճէ կիւնահլար ափվըղընտ եօլ աչմըլ օլտու : Սլլահըն թաղտիրի պու օլտուղունու պիլիւմ պիլմէմիւզ օնու մէզքիւր թէրթիպի իւրա էթմիւ օլտուղունտան նէյէթ էտէր :

Պու պէօյէ օլարագ՝ Սլլահըն դաթընտա կիւնահըն ափվ էտէպիւլմէք իչիւն պիր քէֆարէթին լաղըմ կէլմէսիւնի թալէպ էտէն պիր չէյ եա պիր սէպէպ վարմի իտի տէյիւ սիւալ օլունուրսա , պունա էվէթ տէյիւ ճէվապ էտէրիւ : Մէզքիւր միւթալէպէյի էտէն չէյ եալստ սէպէպ՝ կիւնահըն միւնաղաթ օլունմասընը թալէպ էթմէքտէ օլան ատալէթ տէտիլիմիւզ սըֆաթը իւհիլլէ իտի . վէ վագաա պու միւթալէպէ ետրինն վարմագսըղըն կիւնահըն ափվ օլունմասը զայրի միւմքին իտի : Իւզու ատալէթին միւթալէպէսի , Սլլահըն քէնտի ողլու Բրիստոսս , տէյիւ ճէպրէն եալստ քէնտի միւթագիւրէյի իլէ , (չիւնքի պէօյլէ օլտուղու հալտէ Սլլահ հագըգանիյէթ միւթալէֆէթ էթմիւ օլուրտու) Բրիստոսս տախի հիւնիւրիզասըլլա , կիւնահլարըմըղըն միւնաղաթընը քէնտի իւզէրինն համլ էթմէյէ թէպիւմ էթմէսիլլէ ետրինն վարտը : Լաքին կիւնահլարըմըղըն ափվ օլունմասը միւմքին օլուն տէյիւ Սլլահըն դաթընտա թէպտիլ օլունաճագ պիր չէյ վարմը իտի , եալստ Բրիստո-

սուն քէֆարէթիլէ Ալլահն ախաղաքնոտա պիր թէպ֊
տիլլիք վազի օլտոն մու տէյիւ սիւալ օլունուրսա ,
պունա տախի եօդարքինին գըտտը օլարաք՝ ինայըր
ճէվապընը վէրիլիզ : Ալլահն ինսանլարա օլան մու
հապպէթինին արթմասընա հաճէթ եօղ ուտու :
Քրիստոսուն քէֆարէթիլէ տէ օլ մուհապպէթ գէրրէ
գատար արթմայըպ , անճադ պի նիհայէ պիրտ էրէճէտէ
աշիքեար օլտու : Քէզալիք Ալլահն ատալէթի մէզ
քիւր քէֆարէթիլէ թէպ֊տիլ օլմայըպ , անճադ օնուն
մաթլուպաթը Քրիստոսուն կիւնահքեարլար եէրինէ
սիյասէթ չէքմէսիլէ եէրինէ վարըպ , եախօտ նէթի
ճէսինէ էրիպ , մէզքիւր սըֆաթը իրահլէնին տախի
նիհայէթսիզ վէ թէպ֊տիլ օլունմաղ խոյի պէյան օ
լունոտ : չէօյլէ քի մուհապպէթ վէ ատալէթ՝ Քրիս
տոսուն քէֆարէթինտէ միւսալէհէ իւզրէ իքիսի տէ
մէվզի ի իճրայա գօնուլուպ , միւշէրրէֆ պիր սու
րէթտէ պյան աշիքեար գըլընտըլար :

Լաքին Ալլահն ատալէթինին կիւնահքն միւճաղաթ
օլունմաղ խոստուսունտա օլան մաթլուպու՝ Քրիս
տոսուն սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւ իլէ եէրինէ վարա
րադ , կիւնահլար աֆվընա պիր եօլ թէտարիք գը
լընտը տէմէլէ՝ աննաշըլմասըն քի , ինսանլար քէն
տի կիւնահլարը իչիւն նէ ճէզա չէքէճէքլէր իտի խէ ,
Քրիստոս տախի քէֆարէթ էթմէտէ պյնի օլ ճէզայը
չէքտի : Կիւնահքեարլարըն պիղգաթ չէքէճէյի ճէզա
եախօտ աղապ՝ «Բապլըն ելիզիւնտէն վէ օնուն
գուվլէթինին ճէլալինտէն էպէտի հէլաքիք» , «էօլ
մէզ գուրոտ» , «Սէօյիւնմէզ աթէշ» օլաճադ տըր տէ
յիւ վասֆ օլունմուշ տուր : Քրիստոս պէօյլէ պիր
աղապա ապլա տիւշար օլմատը :

Քէզալիք Քրիստոս պիղիմ եէրիմիզէ սիյասէթ չէք

մէսի իլէ ատալէթին մաթլուպունու եէրինէ վարտըր
տը տէմէլէ՝ աննաշըլմադ քի , Ալլահն ատալէթինին
մաթլուպու , թիճարէթ հուգուգունճա պիր մաթ
լուպաթ օլուպ , կիւնահքեարտան պիր մըգտար ճէ
զա իգթիզա էթտիլի իչիւն , Քրիստոս օլ մըգտար
ճէզայը , պիր պօրճ թէտիլէ էտէր կիպի , թէմամէն
չէքաթեաէն սօնկրա , արթըգ ատալէթին կիւնահ
քեարտան պիր չէյ մաթլուպ էթմէյէ հադգը գալ
մատը , կիւնահքեար տախի Ալլահն լութֆ ու ինա
յէթինէ մալիք օլմաղլըզա հադգան սէլահլէթ քէսպ
էթմիշ օլտու : Ալլահն ատալէթինին միւթալէպէսի
մանէվի (բարոյական) սուրէթտէ պիր միւթալէպէ
տիր , եախօտ տահա աշըգ սէօյլէյէլիմ՝ կիւնահքն
հադգընտա մաթլուպ օլունան միւճաղաթըն մէրա
մը՝ կիւնահքն ասլէն վէ պիթթապի չէրր վէ ֆէսատ ,
եանի՝ ալիմ ֆէնալըգ , պիւթիւն քեայինաթա տա
խի մուզիր օլմասընը աշիքեար էյլէմէքտէն իպարէթ
տիր : Պու պէօյլէ օլարաք՝ Քրիստոս էֆէնտիմիզին
սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւ իլէ Ալլահն ատալէթի մէ
րամընա էրտի , եախօտ եէրինէ վարտըրըտը տէտի
յիմիզ հալտէ , չունու աննաթմադ խաթիլիզ քի ,
կիւնահքն թապիլի քէօթիլիլիլ վէ ճէզայա միւսթա
հադգ օլմասը՝ կիւնահքեարլարըն պիղգաթ միւճաղաթ
օլունմասընտա աշիքեար օլաճաղը միսիլլիւ՝ Քրիստո
սուն օլ սիյասէթլէրէ վէ էօլիւմէ տիւշար օլմասընտա
տախի աշիքեար կէօրիւնիւր : Քրիստոսուն պիղիմ
եէրիմիզէ սիյասէթ չէքմէսինտէն պու մէրամ հասըլ
օլտուղու հալտէ , օլ սիյասէթլէրին չէշիտի վէ միգ
տարը՝ կիւնահքեարլարըն պիղգաթ տիւշար օլաճաղը
սիյասէթլէրին այնիսի վէ թըպգըսը օլուպ օլմամա
սընա հաճէթ գալմադ :

Քրիստոսուն չէքտիյի ազապ վազապ պէօյիւք վէ շէտիտ խաի : Դեթսեմանի պաղչէսինտէ « Օնուն իւր զէրինէ սըզլէթ պասըպ... Թէրի եէրին իւզէրինէ է- նէն իրի գան տամլալարը կիպի օլտու » (Դուկ. ԻԲ. 44) : Խաչ իւզէրինտէ տախի օնուն քէնտի վիճու- տունտա , ալէլսուսուս րուհի ազիմինտէ տույտու- ղու իզթիրապ օլ տէրէճէ խաի քի , « Ես Ալլահըմ , Ալլահըմ » պէնի նի՞չիւն Թէրք էթտին » տէյիւ ֆէր- եատ էթմէյէ մէճպուր օլտու : Օնա իսքէնճէ վէրէն- լէր վահէլ վէ խային քիմսէլէր խաի , լաքին « Ալլա- հըն թադաիր օլունմուշ թէտալիր » իլէ օնլարըն էլինէ թէպիմ օլունտու : Օլ սիյասէթլէրէ տիւշար օլ- մագտա՝ Քրիստոս էֆէնտիմիպին սօն տամլասընա- տաք իշտիյի քեասէ՝ Փէտէրին էլլլլէ օնա վէրիլտի : Քրիստոս կիպի ասրա կիւնա՜ իշլէմէմիշ , սուչաւղ , լէքէսիզ վէ հէր վէճհլէ մուազզամ պիր զաթըն՝ կիւ- նահքեարար իշիւն աֆլըզա պիր եօլ թէտարիք օ- լունտուն տէյիւ քէնտի հիւսնիւ րիզասըլա չէքտիյի օլ տէրէճէ շէտիտ սիյասէթլէր՝ չիւպհէսիզ կիւնահ- քեարարըն պիզգաթ չէքէճէյի ազապա , մանէվի թէ- էսիրէրի ճիհէթիլլէ , միւսավի օլարագ՝ կիւնահըն թապիի քէօթիւլիլլա վէ ճէզայա միւսթահազգ օլ- մասընը փէք ալա կէօթէրիլէր :

Ալլահ թապա առալէթին մաթլուպունա նազար գըլմագըզըն կիւնահը աֆվ էթմիշ օլսայըտը , օնու խաֆիֆ պիր չէյ եէրինէ գօմուշ օլուր ուտու տէյու պունտան ագտէմ միւթալաա էթտիւք : Լաքին Ալլա- հըն անճագ քէնտի Օլլու Քրիստոսուն ինսանլար եէ- րինէ տիւշար օլտուղու սիյասէթլէրէ վէ էօլիւմէ նա- զարէն կիւնահը աֆվ էթմիսի կէօթէրիլ քի , ձէ- նասըն Հագգ կիւնահը տէյիւ ուֆագ վէ ճիւզի պիր

չէյ , իլլա փէք ճէսամէթլի վէ նիհայէթսիզ մուզիրր պիր քէօթիւլիւք տէյիւ առտ էտէր : Իմօի թէքրա- րէն տէրիզ քի , կիւնահըն միւճագաթ օլունմասը խուսուսունտա Ալլահըն առալէթինին էթտիյի միւ- թալլէպէ՝ Քրիստոսուն սիյասէթլէրի իլէ քէնտի նէ- թիճէսինէ էրտի , չիւնքի կիւնահըն թապիի քէօթիւ- լիլլա վէ ճէզայա միւսթահազգ իտիյինի պէյան էթ- մէք իշիւն օնուն տիւշար օլտուղու սիյասէթլէր , մա- նէվի թէէսիրէրի ճիհէթիլլէ , կիւնահքեարարըն պիզ- գաթ չէքէճէյի ազապա միւսավի պիր չէհատէթը գալիէ տիր :

Եէնի Աւտըն Հայըն եէրէրինտէ՝ Քրիստոս էֆէն- տիմիզին ինսանլարըն կիւնահլարը իշիւն իճրա էյլէ- տիյի քէֆարէթ՝ էսքի Եհնուտիլէրին չէհատէթ Չա- տըրընտա սունուլան գուրպանլարա թէշպիհ օլու- նարագ թէֆսիր վէ իզահ գըլընմըշ տըր : Մէգըիւր գուրպանլար՝ Իպրանիլէր մէթթուպունուն թ վէ փ պապլարընտա թարիֆ վէ թալլոմ օլունտուղու իւզրէ՝ էմըր իլահի իլէ սունուլուպ՝ « Թէմիլ » , վէ « Կէլէճէք նիլմէթլէրին » , եանի՝ Քրիստոսուն վասիթասը իլէ ինսանլարա իհսան օլունան լութֆ ու ինսյէթին , « Կէօլկէսի » իտիլէր : Տօգուղունճու (Թ) պապըն իպ- թիտասընտա Բէսուէ էսքի Չասըրըն իբի գըմլարը- նը , մուսթատարէն վասֆ էտիպ , 7 նճի խանէտէ՝ « Իքինճիյէ , (Եանի Մուգատտէպլէր Մուգատտէսինէ) երլտա պիր քէրրէ եալընըզ պաշ քեահին կիրէր , ամ- մա գանսըզ տէյիւ՝ քի օնու քէնտինին հէմ գալմըն սուչարը իշիւն արզ էտէր » տէտիքտէն սօնկրա , 11 ինճի խանէտէ՝ « Ամմա կէլէճէք նիլմէթլէրին Պաշ քեահինի Քրիստոս կէլիպ՝ էլ իլէ եափըլմըշ օլմա- յան... Մագտէսէյէ ճէման պիր քէրրէ կիրիպ՝ էր »

քէ՛նէր վէ պուղալուլար գանը վասիթասը իլէ տէ-
յիլ՝ իլլա քէնտի գանը վասիթասը իլէ էպէտի ֆիտի-
յէ իլէ խէլաս գաղանուր » սէօլլէրի իլալէ էտէր :

Շիմոի Չատըրըն գուրպանլարը իլէ Բրիստոսուն
գուրպանը արասընտա օլան թէշպիհ նէ խուսուստա
օլտուզունու արայալում : Պու թէշպիհ էվլէլա գուր-
պանլար վասիթասը յլա թահսիլ օլունաճագ մագսէտ
հագգընտա տըր : Պաշ քեհաշին հայվանաթըն գանընը
սունմասընտան մէրամ՝ Իսրայէլ ճէմաաթըն կիւնահ-
լար իշին աֆվլըզլա պէրապէր Ալլահըն լութֆ ու
քէրէմինէ նայիլ օլմասը իտի : Այնի պունուն կիպի
տէ Բրիստոսուն գուրպանընտան մէրամ՝ ճէմի կիւ-
նահքեարլար իշին Ալլահտան կիւնահ ալֆլըզլա թէ-
տարիք էթմէք իտի : Պու մագսէտ իւզրէ գուլլանը-
լան վասիթա տախի իքիսինտէ տէ այնի պիր տիր-
եանի՝ գան տէօքիւլմէսինին մինասիպէթի՝ Լէվիլիլէ-
րին ժէ Պապ : 11 խանէսինտէն աշիքեար աննաշը-
լըր : « Թէնին ճանը գանտա տըր : վէ պէն օնու սի-
զէ մէզպահըն իւզէրինէ ճանլարընդտան էօթիւրիւ
քէֆարէթ էթմէք իշին վէրտիմ՝ չիւնքի ճանա քէ-
ֆարէթ էտէն՝ գան տըր » :

Պաշ քեհաշին՝ գուրպանլըզ հայվանլարըն գանընը
տէօքիւլմէսիլէ , եանի՝ օնլարըն ճանընը ֆիտա էթմէսիլյ-
լէ , քէնտինին վէ ճէմաաթընըն կիւնահլարը իշին էօլ-
մէյէ միւթահագգ օլտուզլարընը աշիքեար սուրէթտէ
իգրար էյլէտիքտէն մատէ , էմը իլահի իւզրէ քէն-
տի էօմլիլէրինէ պէտէլ հայվանլարըն էօմլիլէնի ֆի-
տա էթտիքէրինտէ՝ Ալլահ օլ գուրպանլարը գապուլ
էտիպ՝ օնլարա կիւնահլարընը ալֆի վէ ինայէթինի
իհտան էտէճէք տիր տէյիւ իթիգատ վէ ումուտլարը
օլտուզունու տախի պէյան էտէր իտի : Իմոի՝ կիւ-

նահքեարլարըն եէրինէ հայվանլարըն էօլմէսի , էսքի
Ահտըն չէրիաթը թահթընտա կիւնահլար ալֆլըզլա
վէ Ալլահտան ինայէթէ նայիլ օլմագլըզա Հագգ թա-
րաֆընտան պիր վասիթա տէյիւ թէրթիպ գըլընտը-
զը միսիլիւ , չիմոի տախի օնա պէնզէր պիր թէր-
թիպ , եանի՝ Բրիստոսուն պիզիմ կիպի միւճրիմ կիւ-
նահքեարլար եէրինէ էօլմէսիլէ , պիզիմ իշին « է-
պէտի ֆիտիլէ իլէ խէլաս » , եոնի՝ կիւնահլարընը
իշին քեամիլէն ալֆլըզ վէ Ալլահտան քէրէմ վէ ի-
նայէթ , գաղանըտը :

Լաքին էսքի Ահտըն գուրպանլարը իլէ Բրիստոսուն
գուրպանը պէյնինտէ պու խուսուսլարտա այնի պիր
թէշպիհաթ վար իսէ տէ , Րէսուլ պունու իֆա-
տէ էթտիքտէն սօնկրա՝ Բրիստոսուն գուրպանընըն
մէզքիւր էսքի գուրպանլարտան տէրէճէյի նիհայէտէ
ալա վէ միւթէէսիր իտիլինի տախի իսպաթ էտէր :
Օլ էսքի գուրպանլար հէր սէնէ թէճտիտ օլունմագ-
լէ՝ ճէմաաթա քէնտի կիւնահլարընը անտըրըպ , ա-
թիտէ տահա ալա պիր գուրպանըն սունուլմասը լու-
զումունու կէօթէրիլէր իտի (Իպր . Ժ . 1—5) :
Պունլար տախի Ալլահըն թէնպիհի իւզրէ սապըգանէ-
ճէ իհրա օլունտուգճա , « Թէնին փաքլիլի իշին թէ-
միզլէրլէ » իտի իսէ տէ , եանի՝ մէզքիւր գուրպան-
լարա օնլարըն կիւնահլարը պիր տէրէճէյէտէք եանի՝
Ալլահ Իսրայէլ ճէմաաթընըն իշինտէ սաքին օլարագ ,
իպատէթլէրինի գապուլ վէ թիւրլիւ ճիսմանի նիլմէթ-
լէր օնլարա իհսան էտէճէք գատար , աֆվ օլունուր ու-
տու իսէ տէ , Ալլահըն օ մագուլէ գուրպանլարա նիս-
պէթէն կիւնահը պիւսպիւլթիւն մահվ էտիպ թէք-
միլ աֆվըզ իհսան էթմէսի մուհալ գապիլինտէն ի-
տի : « Զլրա միւմքին տէյիլ տիր քի՝ պուղալար վէ

հրքեհներ դանը կիւնահլար կիտերէ » (Իսլր. Ժ. 4) :
 Լաքին օլ տեփա տեփա թէքարալանան պինէրճէ պին
 գուրպանլարըն էտէմէտկյինի՝ Դրիստոս էֆէնտիմիզ
 քէնտի պիր գուրպանը իլէ իճրա էյլէտի : « Շիմտի
 ասըրլարըն թէքմիլինտէ քէնտի քէնտինի գուրպան
 էթմէք վասիթասը իլէ՝ կիւնահլըն իպթալ օլմասը ի-
 չիւն ճէման պիր քէրրէ աչիքէար օլմուշ տուր » (Իսլր.
 Ժ. 26) : « Զիրա պիր գուրպան իլէ միւտալէմէթ
 իւզրէ թագտիս օլունմուշլարը թէքմիլ էթմիշ տիր »
 (Իսլր. Ժ. 14). Եանի՝ օնլարըն կիւնահլարը իչիւն
 էյլէ պիր ալֆիլըք թէտարիք էթմիշ տիր քի , ար-
 թըք պոնտան պէյլէ պաշգա պիր գուրպանա հիչ
 լուզում գալմամըշ տըր (Իսլր. Ժ. 17, 18) :

Բէսուռուն էթաթյի պահարն խիւլասասը շու տուր . Գրիստոսուն իճրա էյէտյի . քէֆարէթ՝ էսքի Ահտըն չատըրընտա , քէօլէ միսալի սուռնուլան քեաֆֆէյի գուրպանլարըն ապը օլուպ , մեզքիւր գուրպանլար իլէ թահսիլ օլունամայան մագսէտի , եանի՝ թէքմիլ կիւնահլար աֆվընը , ֆիլիլէն վէ քեամիլէն էլէ կէթիրմիշ տիր : Նիճէ քի եինէ պու Բէսուլ Անթաքեա էնայիսինէ Գրիստոս իլէ օլան կիւնահ աֆվըղընը վազ էյէտյիսինտէ տախի տէմիշ տիր . « Հէր քիմ քի (Գրիստոսա) իման էտէրսէ , Մուլէսին շերիաթը վասիթասը իլէ սատըգ չըգամղա գատիր օլմաստըղընը ճիւմէ շէյէրտէն՝ պունուն (Գրիստոսուն) վասիթասը իլէ սատըգ չըգաւ » (Բէս . Ամէլ . ԺԳ . 59) :

Պու անէտէք Գրիստոս էֆէնտիմիլին իշէրինի ,
էվվէլա օնուն մուալլիմիլք , տանիէն փատիշահլըք եա-
խօտ հիւքիւմտարլըք , վէ սալիսէն , քէֆարէթ իշինի
մուֆտասսէն թարիֆ էթտիլք : Պու իշէրին քեաֆ-
ֆէսի տէ , խէլասըն ալլիմ իշինէ միւթալիք իսէ

տէ , սապըգա գիրքը օլունտուղու իւզդէ՝ հէփիսի տէ պիրիպիրինտէն ֆարգը իշէր օլտուղունտան , օնլա-
րը եհկտիկէրի իշ գարըշթըրմագտան սագընըլա
ճայիզ տիր , Աշէլսուսուս քէֆարէթ իշինի , եանի՝
կիւնահ աֆվընա պիր եօլ թէտարիք էթմէք նիյէ-
թիլէ Բրիստոսուն էթտիյի վէ տիւչար օլտուղու շէյ-
լէրի էյիճէ աննայըպ , մէգքիւր իշի տիկէր իշէրտէն
այըրտ էթմէք ղայէթ էլգէմ տիր , կիւնահ աֆվը ի-
չիւն հազըրլանան եօլ նէ Բրիստոսուն մուսլիմլիյի
նէ տէ հիւքիւմտարըղը , անճագ օնուն՝ Ալահն ա-
տալէթինի իգնա էտէպիլլիր տէրէճէտէ կիւնահքեար-
լարըն եհրինէ օնլարըն կիւնահլարընըն ճէղասընը
քէնտի իւզէրինէ ալմասը իշ թէտարիք գըլընտը :

Պագը քիմսէլէր Բէֆարէթ թապիրինին եանդը՝
պիր թարգ իլէ գուլանը՝ Բրիստոսուն Բէֆարէթի ,
օնուն տինեա իւզէրինտէ պուլունտուզու էսնատէ
հէյի էթտիյի վէ գըլտը շէյէրտէն իպարէթ տիր
տէրէր : Հաթթա պագըլարըն էֆըհարընճա , Ալա-
հըն՝ Բրիստոս տինեայա կէլմէգտէն կէրէք քէնտի-
սինի տինեայա թանըթմազ , վէ կէրէք ինսանլարը
Բրիստոսուն կէլմէսինէ հազըրլամազ իշիւն հէյի էթ-
տիյի շէյէր՝ իշպու քէֆարէթին տաթիլինտէ տիր
Պու քիմսէլէրին եանդը՝ շունտան նէշէթ էտէր
քի , Բրիստոսուն գանը վասիթասը իլէ ինսանլար ի-
շիւն գըլընան մախսուս աֆիլըք թէտարիքինի՝ Ալ-
լահըն իպթիտատան պէրու գուլանտըլը ումոււմ
խէլլա թէրթիպիլինտէ այըրտ էթմէմիշէր տիր , Հագդ-
թապա հագըրէթլէրի թա Ագամըն կիւնահա տիւշտիւ-
յիւ վագըլթտան իթիպարէն՝ ինսանլարը եէնիտէն
քէնտի խըզմէթինէ տէօնտէրիպ օնլարը խէլլա էթ-
մէք իշիւն տիւրլիւ վասիթալար գունլանմըլ տըր :

Հէփս պուռ վասիթալար պիրտէն ալընարագ ումուժի խէլաս թէրթիպի տէտիլիմիզ տիր : Գրիստոսուն քէ-
 ֆարէթի , եանի էօլիւմիւ իլէ ինսան գըսմը իչիւն
 կիւնահլար աֆվը թէտարիք էթմէսի , պուռ ումուժի
 խէլաս թէրթիպինին պիր գըսմը տըր , եախօտ օլ ու-
 մուժի թէրթիպին տախիլինտէ օլան վասիթալարըն
 պիրի տիր . լաքին պիւթիւն պիւթիւնէ վէ քեամի-
 լէն օլ ումուժի թէրթիպ տէյիլ տիր . պուռ սէպէպտէն
 պիւթիւն ումուժի թէրթիպ՝ օնուռ անճագ պիր գըս-
 մընը կէօսթէրէն քէֆարէթ լաֆզըյա թէսմիէ օլուռ
 նամազ , վէ օլուռտուղու հալտէ՝ եանղըլ աննամազ-
 լըղա սէպէպլէթ վէրիմիլ օլուր :

« Ալլահ զէմանի գատիմտէ պապալարա չօգ թարգ-
 տա վէյղամպէրլէր վասիթասը իլէ սէօյլէյիպ , պուռ
 սօն կիւնլէրտէ պիզէ Օղլու վասիթասը իլէ սէօյլէտի »
 (Իպր . Ա . 1) : Ագտէմճէ թարիֆ օլուռտուղու իւզ-
 րէ , Գրիստոս տախի տիւնեա իւզէրինտէ պուլուն-
 տուղու էսնատէ մուալլիմ սըֆաթըյա ինսանլարըն
 կիւնահլարը վէ խէլաս եօլու հագգընտա թալիմ ,
 վատիլահ սըֆաթըյա տա օնլարա իհսանլար էթտի
 վէ հալա էթմէքտէ տիր . Բէզալիք օնուռ կիւնիւն-
 տէն պուռ անէտէք՝ ինճիլին վազը վէ Բիթապը Շէ-
 րիֆին պիւթիւն տիւնեայա նէշրի իլէ , միլլէթլէրէ
 հէմ չախալէրէ քէնտի մուգատտէրինի կէօսթէրիպ
 օնլարը կիւնահլարընտան էօթիւրիւ իլգամ , վէ քէնտի
 սըֆաթը իլահլէսինի , եանի՝ առալէթի վէ մէրհա-
 մէթինի պէյան էթմէսլլէ ինսան գըսմընը թալիմ
 էյլէմէքտէ տիր : Ալլահն ինսանլար իլէ օլան պուռ
 մուամէլաթընըն հէր պիրի՝ մէզքիւր ազիմ խէլաս
 թէրթիպինին պիրէր գըսմը եախօտ գըթասը տըր .
 լաքին պուռլարըն հիչ պիրիսի՝ նէ ասըլ Բէֆարէթ նէ

տէ օնուռ պիր գըսմը տըր : Վագտա օնլար՝ Ալլահն
 ինսան գըսմընը խէլաս էթմէք իչիւն թագտիր էյլէ-
 տիլի ազիմ թէրթիպին գըսմարը օլարագ՝ ասըլ Բէ-
 ֆարէթ իլէ մինասիպէթլէրի վար , չիւնքի Բէֆարէթ
 տախի օլ ազիմ խէլաս թէրթիպինին զայէթ միւհիմմ
 պիր գըսմը տըր . Փագաթ օլ վասիթալարըն հիչ պի-
 րիսի տէ ասըլ Բէֆարէթ , եանի՝ կիւնահլար աֆվը-
 նը մախսուսէն թէտարիք էտիճի վասիթա օլմատը-
 դընտան՝ Բէֆարէթ տէնիլտիքլէրի հալտէ՝ գարըլք
 վէ եանղըլ մանա զուհուր էտէր , վէ պուռ սէպէպ-
 տէն մէզքիւր թապիրի քէնտի մախսուս մանասընտան
 զիյատէ կէնիչ ֆիքր իլէ գուլանմագտան սագընմագ
 կէրէք տիր : Սըտգլա Ալլահ իթիմատ էթմէք իչիւն
 ճէսարէթ վէ զայրէթ քէսպ էթմէք խուսուսունտա
 Աբրահամըն իպրէթի զայէթ թէէսիրլի տիր . իլէյղամ-
 պէրլէրին վէ Բէսուլլէրին սէօզլէրի տախի՝ կիւնահլըն
 քէօթիւլլիյիւնիւ կէօրիւպ թէօպէյէ կէլմէյէ գալլի
 վասիթալար տըր . լաքին Բիթապը Շէրիֆին հիչ պիր
 եէրինտէ՝ Ալլահ Աբրահամըն եախօտ Եսայինին էթ-
 տիլի ֆիլան չէյ , եախօտ սէօյլէտիլի ֆիլան սէօզ ի-
 չիւն . եախօտ Պետրոսուն եա Պօղոսուն էթտիլի վէ
 սէօյլէտիլի չու մատտէյէ նագարէն , կիւնահլ աֆվ է-
 տէր տէնմէմիլ տիր . Բէզալիք տէնմէմիլ տիր քի ին-
 սանլար Գրիստոսն սէօզ իլէ եախօտ իպրէթ իլէ էյ-
 րէթտիլի ֆիլան թալիմաթ իչիւն կիւնահլարընըն աֆ-
 վընա նայիլ օլուրար , Լաքին , պուռտան ագտէմ
 կէօսթէրտիլիմիզ վէճհ իւզրէ , Շէրիֆ Բիթապալար
 պիլ իթթիֆագ՝ կիւնահլ աֆվընա էսաս տէյիւ տա-
 յիմա Գրիստոսուն սիյասէթլէրինի վէ էօլիւմիւնիւ
 պիզէ կէօսթէրիլէր : Շիւպհէսիլ Գրիստոսուն ազիզ
 էօմրիւ , եանի՝ օնուռ թէքմիլ մուգատտէպլիլի , վէ

գուստուրուզ էթվարը , քէնտի քէֆարէթ իշինէ ա՛
ղիմ գըյմէթ վէրմիշ տիր . շէօյէ քի օ՝ պուռնուզ
քէֆարէթ էտէմէզ խոր . լաքին օլ ազիզ էօմր , քէ-
ֆարէթ տէյիլ տիր : Օնուռն Ալլահ էվլատը օլմասը
տախի մէզքիւր քէֆարէթէ գըյմէթ վէրիւր , լաքին
պուռ տա քէֆարէթ տէյիլ տիր : Ալլահըն Օղլու օ-
լուպ , Ալլահըն սըֆաթ ու էվսաֆը հագգընտա շէ-
հատէթ էտէրէք վէ նօմօսու հըֆօզ էթմէք պապընտա
պիմանէնտ պիր իպրէթի ալէմ օլարագ օլ ազիզ էօմ-
րիւ կէշիրիպ տէ , էյէր կիւնահլար աֆիլը իշիւն գուր-
պան տէյիւ էօմրիւնիւ ֆիտա էթմիշ օլմասա խոր ,
Քիթապը Շէրիֆին՝ նայիլ օլապիլիրիզ տէյիւ պիղէ
խապէր վէրտիյի աֆիլընը թէտարիք էթմիշ օլմազը-
տը , Տէմէք տիր քի ասըլ Քէֆարէթ՝ Քրիստոսուռն
ինսանլարըն եհրինէ էօմրիւնիւ ֆիտա էտիպ գան
տօքմէսի տիր :

Պու մատտէյի գիյատէ իղահ էթմէք , եանի՝ ան-
նաշըլմասընը գօլայլաթմագ նիյէթիյէ շու էմալի կէ-
թիրէլիմ : Պիր սարայըն եախօտ պէօյիւք պիր գօ-
նաղըն ինչասընտա տիւրլիւ պէ տիւրլիւ պիրիպիրին-
տէն ֆարգլը իշէր , մէսէլա՝ տուարճը , տիւլէր ,
տօղրամաճը , սրվաճը , պօյաճը վէ սայըր պու միսիւ-
լիւ սէնաաթ իշէրի իճրա օլուռնուր : Իշպու իշէրին
հէր պիրի օլ ճէսիմ պինա իշինին պիրէր գըսմը օ-
լուպ՝ օնլարըն պիրի պիրէրիյէ ալագալարը վար , հէփ-
սի տէ պինանըն քէմալիյէթինէ վէ օնու ինչա էթ-
տիրէն պէյգատէնին շան ու շէրէֆինէ սէպէպ եա-
խօտ վասիթա սայըլըլար , վէլաքին հէփ պու իշէր
քեամիլէն պիրիպիրինտէն այրը վէ ֆարգլը իշէր
տիր : Պուռնուռն կիպի տախի ինսան գըսմընը խէլաս
էթմէնին ազիմ իշինտէ՝ Ալլահ թաալա տիւրլիւ վա-

սիթալար , եանի՝ քէնտի սըֆաթ ու էվսաֆընը
տիւնեայա պիլտիրմէք , ինսանլարըն կիւնահլար
օլուռնլարընը քէնտիլէրինէ թանըտուպ , եիւրէքէ-
րինի եուհատարագ օնլարը թէօպէյէ կէթիրմէք ,
թէօպէ էթտիքլէրի հալտէ տախի կիւնահլարընա
աֆիլըք իհսան էթմէք , ճանլարընը թէճտիտ վէ
թագտիս էյէմէք վասիթալարընը գուլանմըլ տըր :
Պու վասիթալարըն քեաֆֆէսի տէ խէլաս իշինին
թէքմիլ իճրասընա , վէ Ալլահըն ինսան գըսմընա օ-
լան նիհայէթսիզ մուհապէթի վէ մէրհամէթինին
աշիքեար օլմասընա վէսիլէ օլուռնլարընտան՝ հէր
պիրինին եէկտիկէրի իլէ եագընէն մինասիպէթի վէ
ալագասը վար խէ տէ , պիրիպիրէրիյէ գարըլմագ
սուրէթտէ եէկտիկէրինտէն այրը տըրլար : Ալլահ
թաալա քէնտի Օղլուռնու կիւնահլարալար իշիւն էօլ-
սիւն տէյիւ կէօնտէրտի . օնլարըն եիւրէքլէրինի
թէճտիտ վէ թագտիս գըլմագ իշիւն տախի Բուհ էլ
Գուտսուռնու իհսան էյէտի . պու իհսանլարըն իքի-
սի տէ խէլասըն ազիմ թէրթիպինին գըսըմլարը տըր .
իքիսի տէ Ալլահըն պէնի ատէմէ օլան ազիմ մու-
հապէթ ու ինայէթինի կէօսթէրիւ . պու ճիւմէ իլէ
մէզքիւր իհսանլարըն իքիսի տէ պիրիպիրինտէն
ֆարգլը շէյէր տիր : Պիրիսի , եանի՝ Իպնուլլահ
օլան Քրիստոս էֆէնտիմիզին ինսանլար ուղրունա
էօլմէսի օնլարըն իշէտիքլէրի կիւնահլարա աֆիլըք
թէտարիք էթմէք իշիւն օլուպ , տիկէրի , եանի՝
Բուհ էլ Գուտսուռն իթա օլունմասը խէ՝ ճանլարըն
թէճտիտի վէ թագտիսինէ պիր չարէ օլմագ գըմըն-
տա օլմուշ տուր : Պիր պինա հագգընտա պահս օ-
լունտուգտա՝ տուարճը իշինի տօղրամաճը իշի թէս-
միէ էթմէքտէ եանղըլըք վէ գարըլըք գուհուր

էթմէմէք միւսքինսիւղ օլտուղու միսիլլիւ , Բուհ էլ Գուտսուն իհսան օլունմասընա , եախօտ խէլասըն ազիմ թէրթիպլինին կիւնահլար ափվընըն իհսանընա տօղրուտան տօղրույա սէսէպ վէ վասիթա օլմայան սայիր պիր դըսմընա՝ քէֆարէթ լափզընը իսթիմալ էթմէնին տախի պի այնիհին՝ տին թալիմաթընտա՝ եանղըզ վէ գարըզդ էֆեհարա վէսիլէ օլաճաղը պի իշթիպահ տըր :

Պու խուսուստա պիր եանղըզըդ տահա վար : Պիր թազըմ քիմէլէր տախի տէրլէր քի քէֆարէթտէն , եախօտ Գրիստոսուն սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւնտէն Ալլահըն մէրամը՝ դայրի պիր շէյ օլմայըպ անճադ քէնտի մուհապպէթինի պէյան էտէրէք կիւնահլարը թէօպէյէ վէ քէնտի խըզմէթինէ ճէլպ էթմէքտէն իպարէթ իտի : Գրիստոսուն քէֆարէթի վազաա Ալլահըն ինսան դըսմընա օլան մուհապպէթինէ պիր իսպաթ տըր . « Ալլահ պիղէ օլան քէնտի մուհապպէթինի իզհար էտէր . չիւնքի պիղ տահա կիւնահլարը իքէն , Գրիստոս պիղիմ իշիւն էօլտիւ » (Բօմ . Ե . 8) . « Մուհապպէթ պուստա տըր . տէյիլ քի պիղ Ալլահը սէվտիք , իլլա քի օ պիղի սէվտի , վէ քէնտի Օղլունու կիւնահլարըմըզըն քէֆարէթի իշիւն կէօնտէրտի » (Ա . Յօվ . Դ . 10) : Մէզքիւր քիմէլէրին՝ Գրիստոսուն Քէֆարէթի Ալլահըն պիղէ օլան մուհապպէթինի կէօսթէրի տէտիքլէրի տօղրու տուր , ամմա՝ օլ Քէֆարէթին մէրամը եալընըզ մէզքիւր մուհապպէթի իզհար էթմէքտէն իպարէթ իտի , օնտան պաշդա պիր շէյ տէյիլ իտի տէտիքլէրի եանղըզ տըր . նիճէքի պիր գօնաղըն պիւնասընտա տուարճըլըզ իշինին մազսէտի անճադ գօնադ սահիպլինին գէնկիկլի վէ պէօյիւքիւլիւնիւ

կէօսթէրմէք իտի տէմէք չիւպէհսիլդ եանղըզ օլուր : Պիր պիւնատա տուարճը իշլէրինին պաշըճա մազսէտի՝ պիւնայա գուվվէթ վէ մէթանէթ վէրմէք տիր . լաքին պուսնուլա պէրապէր օլ իշլէր պիւնայը եափտըրանըն պէնկին վէ սէրվէթ սահիպի պիր զաթ օլտուղունու տախի կէօսթէրէպիլիր : Պուսուն կիպի տէ , Բիթապը շէրիֆին թալիմաթը իւզրէ , իշին ասընա նազար գըլընտըգտա՝ Քէֆարէթին տախի մազսէտի պաշըճա վէ խուսուսա ինսանլար իշիւն կիւնահլար թէօտարիք էթմէք իտի . Փազաթ , տէֆա պէտէֆա սէօլէնտիլի իւզրէ , օլ պաշըճա մազսէտ իլէ պէրապէր՝ Ալլահ Թաալանըն կիւնահլար տաթմէրէ օլան մուհապպէթի տախի օնտա իլէք ալա կէօրիւնիւր , վէ պու ճիհէթլէ տէ կիւնահլարը թէօպէյէ կէթիլիպ Ալլահ տէօնտէրմէյէ իլէք միւնասիպ պիր վասիթա տըր : Պու խուսուսուն , եանի՝ Գրիստոսուն սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւնիւն , մախսուս վէ ասըլ մազսէտի՝ կիւնահլար ափվընա պիր եօլ թէրթիպ վէ թէտարիք էթմէքտէն իպարէթ իտիլինի իպաթ էթմէք իշիւն զիքր էտէճէյիմիլ իլք քէյֆլէթ՝ մէզքիւր կիւնահլար ափվընըն ալէսսէվիէ Բիթապը Շէրիֆտէ օլ Քէֆարէթին միւսթազիլ սէմէրէսի , օնտան նէշէթ էթմիլ պիր հալ տէյիւ Փարզ էտիլմէսի տիր : Գրիստոսուն սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւնիւն հիւրմէթինէ ինսանլարըն կիւնահլարընըն ափվ օլունմասընը աշըգտան թազրիր էտէն հայը այէթլէր պուստան ագտէմ Բիթապը Շէրիֆտէն տէֆաթէն զիքր օլունտուղունտան , օնլարը թէքէրրիւր էթմէքտէն սարֆը նազար էտէրիլ :

Պազաթ պու խուսուստա Պօղոս Րէսուլուն մէքթուպլարընտա , մէսէլա Բ . Կորնթ . Ե . 21 , վէ

Րօմ. Գ. 25, 26 խանելքինտէ իֆատէ օլունան պա-
զը քէլամար պուրատա տիգգաթը մախսուսէմիզէ
չայան տըր : Պու այէթլէրտէ Գէֆարէթի թագտիր ,
եանի էպէտիտէն թէրթիպ էյլէմէքտէ Ալլահըն մախ-
սուս վէ ասըլ մէրամ ու մագսէտինին նէ իտիյի ա-
լանէն վէ մախսուսէն պէյան վէ իֆատէ գըլընմըչ
տըր : Իլք, եանի՝ « Կիւնահ պիլմէյէնի՝ պիզիմ իշիւն
կիւնահ Գուրպանը էյլէտի , թա քի պիզ օնուն իլէ՝
Ալլահըն սատագաթը օլալմ » (Բ Կորնթ. Ե. 21) քէ-
լամտա , ուֆագ եազըլլա իշարէթ օլունան Գուրպան
թապիրի , քէլամըն մանասընը իզահ էթմէք իշիւն
միւթէրճիմ թարաֆընտան իլավէ օլունմուչ տուր .
լաքին մէզքիւր թապիր թէրք օլունսա տաթի՝ քէլա-
մըն մանասը գարանըգ օլմազ : Ալլահ « Կիւնահ պիլ-
մէյէնի (Գրիստոսու) պիզիմ իշիւն կիւնահ էյլէտի »
տէմէքէ՝ շիւպէսիզ « օնու կիւնահքեար էթտի » ան-
նաչըլմազ . հէր հալոէ պու թարզ սէյլէյիլին մա-
նասը՝ Ալլահ Գրիստոս իլէ պիր կէօնա կիւնահքեար
պիր քիմէսնէ իլէ մուամէլէ էտէր կիպի մուամէլէ
էթտի , եանի՝ կիւնահըն աղըրլըզընը եախսոտ ճէզա-
սընը օնուն իւզէրինէ համլ էթտի . վէ եախսոտ , տա-
հա մինատիպ թարզ իլէ սէյլէյիլիմ , օնու կիւնահա
գուրպան , ֆիտիլէ էթտի տէմէք աննաչըլըր :

« Կիւնահ » լաֆզընը « կիւնահ գուրպանը » եէրինէ
գուլլանմանըն տիկէր պիր էմապինի տէ Իպրանիլէր
մէքթուպունտա (Թ. 28) կէօրիւրիւզ : Օրատա
Գրիստոս էֆէնտիմիզին հագգընա՝ իքինճի կէլիշինտէ
« Կիւնահ Գուրպանը օլմագսըզըն » , եախսոտ՝ իզահաթ
իշիւն իլավէ օլունան Գուրպան լաֆզընը պրագարագ՝
« Կիւնահ օլմագսըզըն պէյան օլունահագ տըր » տէն-
միշ տիր : Պու սէօզլէրին մանասը՝ Իքինճի կէլիշինտէ

Գրիստոսուն կիւնահը օլմայահագ տըր՝ օլմազ , Ձիւն
իլք կէլիշինտէ , օնուն կիւնահը օլմամըչ , հէմ պաշ-
գա վագըթ տա ասլա օլմայահագ օլտուղունտան ,
օ սէօզլէրի պու մանայա սէյլէմէյէ հաճէթ եօղու-
տու : Ռէսուլուն պու քէլամընըն մանասը անհագ շու
օլապիլիր , եանի՝ Գրիստոս էֆէնտիմիզ իքինճի կէ-
լիշինտէ կիւնահ իշիւն պիր գուրպան տահա էթմէք
նիլէթիլէ տէյիլ , իլլա քէնտինի արայանլարը՝ իլք
տէֆասընտա թէտարիք էյլէտիյի լսէլասա մալիք էյ-
լէմէք իշիւն կէօրիւնէճէք տիր :

Թէքար Կորնթուսուլար մէքթուպունուն սէօզլի-
նէ կէլէրէք , աշիքեար տըր քի Ռէսուլ օ սէօզլէրի
Գրիստոսուն սիյասէթլէրի վէ էօլիւմիւնէ նազարէն
սէյլէմիշ տիր : Լաքին օլ սիյասէթլէրտէն վէ էօլիւմ-
տէն մագսէտ նէ՝ խոի : Ռէսուլ պու սիւպիլիզին
ճէվապընը տաթի վէրմիշ տիր . « Թաքի պիզ օնուն
իլէ (Գրիստոս իլէ , եախսոտ օնուն էլի իլէ իճրա օ-
լունմուչ քէֆարէթլէ) Ալլահըն սատագաթը օլա-
լմ » : Ալլահ Գրիստոսու « կիւնահ էյլէտի » տէմէնին
մանասը՝ կիւնահըն եիւքիւնիւ եախսոտ միւճագաթը-
նը օնուն իւզէրինէ համլ էթտի , եանի՝ պիր կիւնահ-
քեարլա մուամէլէ էտէր կիպի օնունլա մուամէլէ էթ-
տի աննաչըլտըզը միսիլիւ , պիզիմ հագգըմըզա տա-
խի , զաթէն կիւնահքեար օլտուղունմուզ հալոէ՝ Ալլ-
ահըն սատագաթը օլալմ » տէմէքէ՝ Ալլահ Թապա
պիզէ սատըգ քիմսէյէ գըլտըզը նազար իլէ նազար
գըլլահագ , կիւնահքեար օլմայանլար իլէ մուամէլէ է-
տէյօր կիպի պիզիմ իլէ մուամէլէ էտէճէք , եանի՝
միւթաւագգ օլտուղունմուզ կիպի պիզէ ճէզա վէր-
մէյիպ՝ պիզէ կիւնահլարըմըզ աֆիլ էտէճէք տիր
աննաչըլըր . շէյլէ քի մէզքիւր այէթտէ , պալատէ

զիւր օլունտուղու իւզրէ, Գրիստոսուն քէֆարէթին-տէն Ալլահըն մէրամ ու մագսէտի՝ կիւնահլար ափվը իշինն պիր եօլ եախօտ թէրթիպ թէտարիք էթմէք օլտուղու աշիքեար սուրէթտէ պէյան գըլընմըլ տըր :

Շիւտի իքինճի, եանի Րօմալըլար մէթուպունուն չու՝ «Օնուն լութֆու իլէ Գրիստոս Յիսուստա օլան ֆիտլէյէնին վասիթասը իլէ՝ ճապա սատըզ չըգարլար. քի Ալլահ օնու օնուն գանընա օլան իմանըն վասիթասը իլէ քէֆարէթ թագտիր էյլէտի քի՝ Ալլահըն թէհամիւպիւնտէ էվլէլտէն օլմուշ կիւնահլարըն ափվըլը իլէ քէնտի ատալէթինի կէօթէրէ, չիմտի-քի գէմանտէ քէնտի ատալէթինի կէօթէրէ, չէյլէ քի՝ քէնտիսի սատըզ օլա, վէ Յիսուսա իման կէթի-րէնի սատըզ չըգարա» (Րօմ. Գ. 24—26) քէլամընա կէլէլիմ, Պիզ պու այէթի պիր ազ էվլէլ, ինսանլարըն քէնտի կիւնահլարընն ափվընա Գրիստոսուն քէֆարէթի իլէ նայիլ օլտուղլարընա պիր իսպաթ տէյիւ զիւր էթտիք (սահիֆէ 22—24 է միւրաճաթ թօլունա) : Պուրատա թէքրար զիւր էթմէմիլտէն մէրամ՝ մէգըլար Բէֆարէթի թագտիր էյլէմէքտէ Ալլահ թաալանըն նիյէթի իշպու կիւնահլար ափվըլը իշինն պիր եօլ թէտարիք էթմէք օլտուղունու կէօթէրմէք տիր : Պու պահսըն գուվլէթի՝ չէյլէթի թապիրտէն նէչէթ էտէր : «Ալլահ օնու (Գրիստոսուն) . . . Բէֆարէթ թագտիր էյլէտի . . . չէյլէթի Յիսուսա իման կէթի-րէնի սատըզ չըգարա» : Սապըգա զիւր օլունտուղու իւզրէ, պազըլար Գրիստոսուն Բէֆարէթինտէն Հագգ թաալանըն մէրամ ու մագսէտի՝ ինսան գըլմընա օլան քէնտի ազիմ մուհապլէթինի իզհար էտէրէք օնլարըն գալպլէրինի քէնտիսինէ ճէլպ էթմէքտէն իւպարէթ իտի տէյու իտտաա էտէրլէր : Բէֆարէթին

պիր թէէսիրի տէ պու օլտուղու ինքեար օլունմագ իսէ տէ, չու տախի այան վէ աշիքեար տըր քի պալատէ մէգըլար այէթտէ Րէսուլուն միւրաճաթ էյլէտլի էլլէմ թուսուս պու տէյիլ տիր : Րէսուլ Հագգ թէլլէրի՝ Ալլահ թաալա Գրիստոսուն Բէֆարէթ թագտիր էյլէտի քի ինսանլարըն մուհապլէթինի թահ-րիք վէ քէնտույէ տալլէթ էթմէքլէ, Յիսուսա իման կէթիւրէնի սատըզ չըգարա տէմէգ, պիլաքա՝ աչըգտան աչըղա թագըրիր էտիպ, «էվլէլտէն օլմուշ կիւնահլարըն ափվըլը իլէ սատըզ չըգարա» տէր. եանի Բէֆարէթ՝ ինսան գըլմընը քէնտի կիւնահլարընտան տօլայը պուլունտուղու հիւքմտէն խէլաս էթմէք նիյէթլէլ ճէնապը Հագգ թարաֆընտան թագտիր գըլընմըլ տըր տէմէք իսթէր : Սատըզ չըգմաղա, եանի թէպրիյէ օլունմագ իքի եօլ վար տըր : պիրի՝ միւթթէհիմ, եանի գապահաթլը եախօտ կիւնահլեար տըր տէյիւ Հագգընտա թէչէքքի օլունան քիմէսնէնին սուչսուղ օլտուղունու թէպլէյիլն էթտիրմէք : տիկէրի՝ ֆիլ Հագիլգաթ գապահաթլը եա կիւնահլեար օլանա գապահաթլը վէ կիւնահլըն ափվ էթմէք : Տէվլէթէ գարըլ գապահաթլը տէյիւ մուհաքէմէ թահթընտա օլան պիր քիմէսնէյէ Տէվլէթ թարաֆընտան քեամիլէն ափվըլը ինսան պուրուլտուղու հալտէ, հիւքիմէթ արթըզ օնունլա հիշ գապահաթլը եօգ կիպի մուամլէլ էտէր, եանի՝ օլգապահաթլը թէպրիյէյի զիմլէթ էթմիլ, եախօտ փաքա չըգմըլ սայըլըր : Ալլահըն ինտինտէ ինսանլար Հագգընտա իլէ թարղլա սատըզ չըգմագ եախօտ թէպրիյէ օլունմագ միւմքին օլամագ, Հէր առէմ հիսապսըզ կիւնահլար իշլէմիշ օլտուղունտան՝ միւհրիմ վէ կիւնահլեար օլտուղունու հիշ պիր վագըթ ին-

քեար էտէմէզ : Կիւնահարը իջին նատիմ օլուպ թէօ-
պէյէ կէմիշ, վէ պատէհու փաք պիր էօմիւր կէշիր-
միշ տախի օլսա, «Էվլէլտէն օլմուշ» կիւնահարըն-
տան էօթիւրիւ թէօհմէթլիլիք սըֆաթը իւզէրինտէն
րէֆ վէ տէֆ օլմազ, ինսան գըսմընըն սատըզ չը-
գապիլմէսի անճագ իքինճի թարիգլէ, եանի կիւ-
նահարընըն աֆվ օլունմասը իլէ միւմքին օլապիլիր,
Բօմալըլար մէթուպուռն թահթը միւթալամըզ-
տա օլան քէլամընտա՝ Բէսուլ իզահէն պէյան էտէր
քի, Բրիստոսուն Բէֆարէթինտէ Ալլահըն մագսէտի
ինսանլարը իշ պու իքինճի, վէ եալընըզ միւմքին օ-
լան թարիգլէ, եանի՝ օնլարա քէամիլլէն կիւնահաֆ-
վը իհսան էթմէքլէ սատըզ չըգարմագ եանի թէպ-
րլյէ էթմէք իտի : Վագաա Բէսուլ քէֆարէթտէ՝ Յի-
սուսա իման կէթիւրէնլէրի սատըզ չըգարմագ մագ-
սէտլյէ պէրապէր, պաշգա պիր մագսէտ տահա,
եանի՝ Ալլահըն սատըզ օլմասընըն մագսէտի պուլուն-
տուղունու պէյան էտէր : Պու խուսուսու պունտան
ագտէմ թաֆսիլէն պէյան էթմիշ օլտուղունմուղտան,
պուրատա թէքըրաէն իֆատէ էթմէմիզ լազըմ կէլ-
մէզ :

Շիմոի քէֆարէթ հագգընտա պաղը քիմսէլէրին
էթտիլի սիւալլէրէ ճէվապ վէրէլիմ :

Սիւալլէրին պիրի շու տուր . «Բրիստոս պու քէ-
ֆարէթի սըֆաթը ինսանլյէսի իլէ, եանի՝ ինսան
մագամընտա մը, եօլսա սըֆաթը իլահլյէսի իլէ,
եանի՝ Ալլահ մագամընտա մը իճրա էյլէտի» : Պունա
ճէվապըմըզ շու տուր քի, Բրիստոսուն իճրա էյլէ-
տիլի քէֆարէթ՝ օնուն նէ թապիլթը ինսանլյէսին-
տէն սյըը եալընըզ Ալլահ սըֆաթըյա, նէ տէ թա-
պիլթը իլահլյէսինտէն խարիճ, սալթ ինսան սըֆա-

թը իլէ իճրա օլունտու . եախօտ պաշգա թապիլթէ
սէյլէյլէլիմ՝ քէֆարէթ անճագ հէմ Ալլահ վէ հէմ
ինսան պուլունան Յիսուս Բրիստոսա րահի, եախօտ
օնուն էտէպիլլէճէյի պիր իշ իտի : Պիր թարաֆտան
օնուն թապիլթը ինսանլյէսի օնա ինսան գըսմըյա
էյլէ պիր ալագա քէսպ էթտիրմիշ իտի քի, հէր նէ
գատար պիզգաթ կիւնահա միւալթէլա վէ կիւնահ-
քեար օլմատըղընտան՝ քէնտիսի ճէգսյա միւթա-
հագգ տէյիլ իտի իսէ տէ, տահիհան ինսան օլտու-
ղունտան ինսանլար իջին եախօտ օնլարըն եէրինէ
սիյասէթ չէքէպիլիր իտի :

Տիկէր թարաֆտան, կիւնահըն ազիմ ֆէնալըզ վէ
պէյիւք մաղարրաթ օլմասընա պիր իզրար եա պիր
չէհատէթ օլուն տէյիւ, Բրիստոսուն ինսանլարըն
եէրինէ տիւշար օլտուղու սիյասէթ՝ օնուն չախսըն-
տա ինսանլյէթ, եանի թապիլթը պէչէրլյէ իլէ
պիրլէշմիշ օլան ուլունլյէթտէն, եանի ալլահլըզ-
տան՝ պինիհայէ պիր գըյմէթ քէսպ էթմիշ տիր :

Պու սէպէպլէրտէն՝ «Բէֆարէթ թալիմաթընտան
Ալլահ Ալլահա քէֆարէթ էթմիշ օլտու, եախօտ պաշգա
թապիլր իլէ՝ Ալլահ սիյասէթ չէքմէսլյէ քէնտիսի քէն-
տի զաղապընը թէսքին էթտի աննաչըլը» տէյէրէք,
քէֆարէթ թալիմաթընը թէսյուպ եախօտ ճէրհ
էթմէք իտտասաընտա պուլունանլարըն իթիզարը
(առարկութիւն) պիր պահսը գալլի սայըլամազ : Բէ-
ֆարէթ թալիմաթընըն ֆիքրի, պունլարըն՝ Բրիս-
տոս սաֆի Ալլահ օլարագ քէֆարէթ էթտի տէտիլի
կիպի օլմայըպ, իլա պալատէ գիքը օլունտուղու իւզ-
րէ՝ շու տուր : Յիսուս Բրիստոս, Իպն Ուլլահ վէ
Իպնի ինսան, եանի հէմ Ալլահ վէ հէմ ինսան, կիւ-
նահքեարլարըն եէրինէ սիյասէթ չէքտի վէ օնուն

պուռ սխառեթլերինէ հիւրմէթէն՝ քէնտի կիւնահլա-
րընտան թէօպէ էտիպ , քէնտիլէր իչիւն քէֆարէթ
էտէն Գուրթարըճըյա իման իլէ աֆվլըգ տիլէյէնլէ-
րէ ձէնապը Հագգ թարաֆընտան օլ աֆվլըգ իհսան
պուրուլուր :

Քրթապը չերիֆ Քրիստոս իչիւն՝ Ալլահ տըր , վէ
«Ալլահլըղըն ճիւմլէ քէմալյէթի թէնճէ օնտա սաքին
օլտու» տէտիյի հալտէ, էֆքեարը՝ իւչ իւգնիւմ, եանի՝
Փէտէր , Քէլամ վէ Րուհէլլուտու , օնտա մէճմու (ամ-
փոփեալ), եախօտ պիլաքա՝ սըֆաթ վէ էվսաֆը իլահի-
յէտէն եալընըգ պիր գաչը մէվճուտ պուլունտու
տէմէք տէյիլ տիր , իլլա քեաֆիֆէի էվսաֆը իլահիէ
օնուէն չախսընտա մէվճուտ իտի տէմէք իսթէր : էֆ-
քեարը անճագ շու տուր քի , Աղիգ թէսլիսին իւգ-
նիւմի սանիսի (եքկրորդ անճ) , եանի՝ « իպթիտա-
տէ . . . Ալլահըն գըթընտա վէ Ալլահ » օլուպ ,
քեաֆիֆէի էվսաֆը իլահիյէյէ մալիք պուլունտան Քէ-
լամուլլահ՝ Քրիստոսուն չախսընտա թէն օլտու , թէք-
միլ Ալլահլըգ իլէ թէքմիլ ինսանլըղըն պուլ վէճհ իւգ-
րէ նափը պիրլէչմիլ օլտուղունու թարիֆ էթմէք ,
սապըգ թագրիթիմիլ իւղրէ՝ գուտրէթիմիլգտէն խա-
րիճ պիր մատտէ տիր : Լաքին օնլարըն ֆիլհագըգա
պիրլէչմիլ իտիյինի Քրթապը Շէրիֆին փէք ջօգ ա-
յէթլերինտէն էօյրէնիթիգ : Իչթէ պուլ՝ պիր թարաֆ-
տան ուլուհլյէթի ճիհէթիլլէ՝ Ալլահ ըլա , տիկեր
թարաֆտան ինսանլյէթի ճիհէթիլլէ տէ ինսանլար
իլէ մինասիպէթ վէ ալագասը օլան Քրիստոս Յիսուս՝
«Կիւնահլարըմըգա , վէ եալընըգ պիլիմքիլէրէ տէյիլ՝
իլլա պիլիւն տիւնեանընքիլէրինէ տալի քէֆարէթ
տիր » (Ա . Յովհ . Բ . 2) , Ալլահ քէնտի քէնտինի րա-
զի էթմէք իչիւն՝ կիւնահտան էթթիւրիւ պիլղըթ

քէֆարէթ էյլէտի , եախօտ՝ Ալլահլըղըն պիր գըսմը
տիկեր գըսմընա քէֆարէթ էթմէքլէ օլ գըսմը րազի
էթտի տէմէք՝ քէֆարէթ հագգընտա տօղրու պիր
իֆատէ տէյիլ տիր : Քէզալիք Քէֆարէթ Քրիստո-
սուն եալընըգ ինսանլըղըն իճրա էյլէտիյի պիր իչ
տիր տէմէք թամ վէ սահիհ օլմագ : Հագիգաթը հալ
ագտէմճէ տէտիյիմիլ տիր , եանի՝ օլ ճէսիմ վէ աղիմ
մասլահաթը հէմ Ալլահ վէ հէմ ինսան պուլունտան
Քրիստոս իճրա էյլէմիլ տիր : Քրթապը Շէրիֆին
տիւլգ վէ աչըգ թալիմաթը պուլ տուր . « Քրիստոս
ֆասըգլարըն ուղրունա էօլտիւ » (Հոռմ . Ե . 6) ,
« Յիսուս Քրիստոսուն գանը պիլի հէր կիւնահտան
փաք էտէր » (Ա . Յովհ . Ա . 7) :

Քէֆարէթ հագգընտա օլան սիւալլէրին պաղըսը
տալի օնուն թէէսիթի խուսուսունտա տըր . մէսէլա՝
Քէֆարէթին Ալլահա պիր թէէսիթի վափ մը , վէ պուլ
թէէսիթ նէ՝ տիր . քէզալիք՝ քէֆարէթին ինսանլարա
օլան թէէսիթի տալի նէ՝ վէճհ իւղրէ տիր :

Քէֆարէթին վասիթասը իլէ Ալլահըն սըֆաթ ու
էվսաֆընտա պիր թէսիթիաթ վագի օլմատըղը , եա-
նի՝ Ալլահըն մուհապպէթինին՝ քէֆարէթին իճրա-
սընտան սօնիլա , օնտան էվլէլ օլտուղունտան գիյա-
տէ օլմատըղը , քէզալիք Ալլահըն ատալէթ սըֆաթը
քէֆարէթտէն տօլայը թէնգիլ պուլմուշ օլմայըպ ,
օնուն կիւնահա գարչը օլան ատալէթ վէ իքրահլյէ-
թի շիմի սապըգընտան նագիս օլմատըղը , պուն-
տան ագտէմ իֆատէ գըլընտը : Քէֆարէթ ֆիլհա-
գիգա պունլարըն հիչ պիրիսինի էթմէմիլ տիր . ան-
ճագ Ալլահըն ինտինտէ կիւնահըն աֆվլ իչիւն քէ-
ֆարէթ քեաֆի պիր էսաս ատտ օլունտուղունտան ,
օլ աֆվլըն իհսան օլունմասընա պիր սէսէպ , եախօտ

պիր վասիթա օրմուշ տուր : Կիւնահըն աֆվը խուսուսուստա քէֆարէթին Ալլահըն ինտիւնտէ քեաֆի պիր էսաս սայըլմասը տախի շունտան նէլէթ էտէր քի , քէֆարէթ Թանդըր Թաալանըն հէմ ատալէթին հէմ տախի մէրհամէթինին միւթալէպէսինին նէթիճէսինէ էրտիրիր պիր թէրթիւս տիր : Պու պէօյլէ օլտուղունու շու աթիտէքի սէպլէպլէրտէն տօլայը պիլիրիդ :

Էլվէլա՝ Ալլահ Թաալա քէնտիսի պու թէրթիւսի թային էյլէյիպ , օնուն իճրասընը Բրիստոսա իհալէ էյլէտի :

Սանիէն՝ քէզալիք Ալլահ Թաալա քէնտիսի Բրիստոսուն վէ օնուն իշի հազզընտա մահզուզլիէթինի տէֆա տէֆա պիդզաթ պէյան էյլէմիշ տիր :

Իւչիւնճի՝ Ալլահըն քէլամը ինտանլարա՝ կիւնահլար աֆվընը Բրիստոսուն Բէֆարէթի հիւրմէթինէ վատ էտէր :

Պունլար պէօյլէ օլարագ՝ շիմտի քէֆարէթին Ալլահա պիր թէէսիրի օլուպ օլմամասընըն սիւալինէ շու ճէվապը վէրիրիդ : Բէֆարէթ Ալլահըն էֆքեարը վէ ախազընտա հիշ պիր կէօնա թէպտիլաթ հուսուլէ կէթիրմէտի , լաքին Ալլահ Թաալա օնու՝ կիւնահտան թէօպէ էտէն կիւնահքեարլարա աֆվըդ իհսան էթմէյէ քեաֆի պիր սէպէպ աոտ էտէր :

Բէֆարէթին ինսանլարա թէէսիրի նէ՝ վէճհ իւզըէ օլմասը սիւալինէ կէլինճէ՝ շու ճէվապը վէրմէքլիյի ճայիդ կէօրիւրիւդ քի , Բրիստոսուն քէֆարէթի ինսանլարա՝ պիր թարաֆտան Ալլահըն քէնտիլէրէ տօղու օլան մէրհամէթ վէ մուհապլէթինին նիհալէթիսիլ օլտուղունու , տիկէր թարաֆտան՝ կիւնահաֆվը իշիւն էօյլէ պիր զիզըյմէթ գուրպանըն ֆի-

տա օլմասը իճապ էթտիլինտէն , կիւնահըն նէ տէրէճէ աղըր պիր ֆէնալըգ իտիլինի կէօսթէրէքէ , օնլարըն էֆքեարը վէ գալլինէ գլիատէսիլէ թէէսիր էտէր : Եանի՝ օնլարը Ալլահա ճէլալ էտէրէք , օնու սէվիպ օնա իթիմատ էթմէյէ , վէ կիւնահլարընտան իքրահ էտիպ թէօպէյէ կէլմէյէ թահրիք էտէր : Թէօպէ էտիպ օլ քէֆարէթին հիւրմէթիլէ կիւնահլարընըն աֆվընա նայիլ օլանլարըն իսէ՝ գալլլէրի մէմնունիլէթի ազիմէ իլէ տախի տօլար :

Պու թարզ քիմսէլէր իշիւն վազաա մէմնուն վէ մէսրուր օլաճագ իքի քէյֆիլէթ վար , պիրի՝ քէնտիլէրին Ալլահըն նուսուս միւճիպինճէ քէնտի կիւնահլարըն իշիւն միւսթահազգ օլտուգլարը էպէտի ճէզատան գուրթուլմասը , իքինճիսի՝ քէնտիլէրինի գուրթարան Բրիստոսուն սիյասէթլի քէֆարէթի վասիթասըյլա Ալլահըն ատալէթինին մաթլուպաթըն եէրինէ վարտըրըմասը տըր : Պու մաթլուպաթըն հազգլը օլտուղունա զամիրլէրի շէհատէթ էթտիլինտէն , վէ խուսուսա կիւնահըն ֆէնալըղընըն շիմտի քէնտիլէր տախի կէօրիւպ հիսա էթտիքլէրինտէն , օլ ֆէնալըղըն քէֆարէթ վասիթասըյլա աշիքեար գըլընտըղը իշիւն մէմնուն վէ մէսրուր տուրլար : Էյէր պէօյլէ պիր քէֆարէթ օլմագսըղըն քէնտի կիւնահլարընըն աֆվընա նայիլ օլալար ըտը պիլէ , շիմտիքի գատար սէվինճ վէ մէմնունիլէթ տույմայաճագլար ըտը :

Ստալէթին իգթիզասընճա հէր կիւնահքեարըն ֆիքրի շէհատէթ , գալլի տախի հիսա էտէր քի՝ պիլա քէֆարէթ վէրիլէն աֆվըդտա մութլագ պիր գուսուր օլուր , Եանի՝ կիւնահըն ֆէնալըղըն հազգընտա լայըզլը պիր շէհատէթ իպրազ օլունմուշ օլմազ : Հէմ տախի պիր կիւնահքեար կիւնահլարընըն

ճէգայա միւսթահադդ օլտուղունու նէ գատար զկյա-
տէ հիսս էտէրսէ , օլ ֆէնալըղըն մալիւմ վէ աշի-
քեար օլմասը իշիւն պէօյլէ պիր շէհատէթ լաղըմ
կէտկիյինի տէ օլ գատար զկյատէ ֆէհմ էտէր , վէ
պու նկյէթէ պինայէն քէնտիսի լաղըղը պիր շէյ
էթմէյէ միւսթէտիր օլմաստըղընտան , Գրիստոսուն
քէֆարէթինին օլ նիյէթին իճրասընա զայէթ ուլղուն
վէ քեաֆի օլտուղունա նաղարէն՝ օնտան զկյատէ-
սկյէ մէմնուն վէ մէսրուր օլուր : Իշպու մէսրուրի-
յէթ շունտան նէշէթ էտէր քի , օլ քէֆարէթլէ հէմ
Ալլահըն մուգատտէպկիյինէ թաղիմ վէ թէքրիմ , հէմ
կիւնահըն ֆէնալըղընա տախի շէհատէթ գըլընմըշ ,
հէմտէ պուշլարլա պէրապէր կիւնահքեար քէնտիսի
կիւնահլարընըն աֆվընա նայիլ օլմուշ օլուր :

Պաղը քիմնէլերին խոտաասընճա , քէֆարէթտէն
մէրամ՝ ինսանլարը միւթէէսիր գըլմագ օլուպ , օ-
նուն Ալլահա տօղրու հիշ պիր կէօնէ թէէսիրի եօդ
տուր : Պու խոտաալարընա իսպաթ տէյիւ Պօղոս Րէ-
սուլուն Կորնթոսլարա եաղտըղը Իքիճի մէքթու-
պուն Պապ Ե . 19 ունճու խանէսինէ միւրահաաթ է-
տէրլէր , եանի՝ « Ալլահ Գրիստոստա օլուպ՝ տիւն-
եայը օնլարըն սուչլարընը սայմայարագ՝ քէնտի իլէ
սուլէ էթտիրտի » : Մէգքիւր իտտաայը էտէնլերին
գապկինճէ՝ պու այէթին մանասը շու տուր քի , Ալ-
լահ Գրիստոսուն վասիթասըյլէ ինսանլարը քէնտի-
սկյէ սուլէ օլմագըղա , եախօտ քէնտիսինէ տէօն-
մէյէ թահրիք էյլէտի . քէֆարէթ հագգընտա պուն-
տան պաշգա պիր թէէսիրաթ գիքր օլունմամըշ տըր
տէրլէր , Լաքին պունու պէօյլէ պահս էտէնլէր՝ Գրիս-
տոսուն իշի հագգընտա Ալլահըն քէլամընտա մէվ-
ճուտ օլան սայիր այէթլերին թալիմաթընտան պիւս-

պիւթիւն սարֆը նաղար էթմիշէր տէյիւ կէօրիւ-
նիւր : Շիմոի գիքր օլունան քէլամտա պիլէ տէնկյօր
քի , Ալլահ ինսանլարըն « սուչլարընը սայմայարագ »
եանի՝ օնլար իլէ կիւնահլարը իշիւն միւսթահադդ
օլտուղլարը սուրէթտէ մուամէլէ էթմէյէրէք « տիւն-
եայը քէնտի իլէ սուլէ էթտիրտի » : Իմոի Ալլահ
նիշիւն ինսանլար իլէ օնլարըն միւսթահադդ օլտու-
ղու վէճհ իւզրէ մուամէլէ էթմէյօր տէյիւ սօրարըզ :

Պունուն ճէվապը պիգէ մէգքիւր այէթին աղա-
պինճէ կէլէն 20 նճի խանէտէ վէրիլմիշ տիր : Ալլահ
Գրիստոսուն « պիգիմ իշիւն կիւնահ գուրպանը էյլէ-
տի » . եանի՝ աղտէմճէ վէրտիլմիլ թէֆսիր իւզրէ ,
կիւնահլարըմըղըն ճէգասընը օնուն իւզէրինէ համ
էթտի , « թա քի պիլ օնուն իլէ՝ Ալլահըն սատա-
գաթը օլալմ » . էօյլէ քի Ալլահ պիգի սատըգ մա-
գամընտա թութուպ՝ էօյլէ մուամէլէ էտէպիլիւն ,
եախօտ՝ պաշգա թապիրլէրլէ սէօյլէյէլիւմ , Ալլահտան
կիւնահլարըմըղ իշիւն աֆվըղա վէ սայիր նիմէթլէրէ
նայիլ օլապիլէլիւմ :

Մէգքիւր այէթէ վէ « Ալլահ Գրիստոս իշիւն կիւ-
նահլարընըղը աֆվ էթտի » քէլամը կիպի ճիւմլէ քէ-
լամարա անճագ պու մանա վէրիլէպիլիր , եանի՝
Գրիստոսուն պիգիմ հագգըմըղտա իճրա էթտիյի քէ-
ֆարէթ , պիգէ աֆվըղ իհսան պուրուլմասընա Ալ-
լահըն ինտինտէ քեաֆի վէ թամ պիր էսաս սայըլ-
տըղընտան՝ օլ աֆվըղ իհսան պուրուլուր :

Քէֆարէթին թէէսիրի եաղնըղ ինսանլար իւզէրի-
նէ , եախօտ ինսանլարա նաղարէն տիր տէմէք՝ քէ-
ֆարէթ հագգընտա թամ վէ տօղրու մանա տէյիւ
տիր : Քէֆարէթին ինսանլարա թէէսիրի վար իսէ
տէ , Ալլահա տախի շու թարաֆտան պիր թէէսիրի

վար տըր քի , Հագգ Թաալա օնու կիւնահլար ափվը
իչիւն քեաֆի պիր գուրպան , եա պիր մուգապէլէ
տէյիւ ատտ էտէր :

Քէֆարէթ Հագգընտա տիկէր պիր սիւալ տախի՝
օնուն Քրիստոստան էվվէլ եաշայան ինսանլարա միւ-
թալիգ օլմասը խուսուսունտա տըր . եանի՝ Քրիս-
տոստան էվվէլ եաշայան ինսանլար քէնտի կիւնահլա-
րընըն ափվընա քէֆարէթ սայէսինտէ՝ մի նայիլ օլ-
տուլար . վէ էյեր պէյլէ իտէ , պու նասըլ օլապիլտի :

Պունա ճէվալ վէրիրիգ քի , Յայտնութիւն քիթա-
պընըն Պապ ԺԳ . 8 ինճի խանէսինտէ՝ « Տիւնեանըն
գուրուլմասընտան պէրու պօղաղլանմըլ Գուզու »
իւնվանը Քրիստոսա իթլագ օլունմուշ տուր , Պետրոս
Բէսուլուն տախի պիրինճի մէքթուպունուն Պապ Ա .
19 վէ 20 խանէլէրինտէ շու սյէթի օգուրուգ . « Քրիս-
տոսուն . . . գըլմէթլի գանը իլէ գուրթուլտունուգ .
քի օ տիւնեանըն գուրուլմասընտան էվվէլ պիրինմիշ
իտի » : Պու վէ սայիր պու միսիլիւ սյէթլէրին մա-
նասը շու տուր քի , Ալլահըն էֆքեար ու մագսէ-
տինտէ հէնուգ տիւնեա գուրուլմաղտան էվվէլ Քրիս-
տոսուն քէֆարէթի կիւնահլ ափվընա պիր չարէ ատտ
օլունմուշ տուր : Պու պէյլէ օլարագ աշիքեար տըր
քի , տէյիլ սալթ Քրիստոսուն տիւնեայա կէլտիյին-
տէն սօնկրա , օնտան էվվէլ տախի օնա ինանըպ թէօ-
պէ էտէնլէր օլ քէֆարէթին սայէսինտէ կիւնահլա-
րընըն ալֆընա նայիլ օլապիլիլէր իտի :

Լաքին պաղը քէսան թարաֆընտան , ինսանլար
հէնուգ պէյան օլունմամըլ պիր գուրթարընըյա ,
տահա իճրա օլունմամըլ վէ քէնտիլէրինէ մալիւմ օլ-
մայան պիր քէֆարէթէ նասըլ ինանապիլիլէր իտի
տէյիւ սիւալ օլունուր : Պու սիւալէ տէ ճէվապըմըլ

շու տուր : Հագգ Թաալա պու տիւնեայա պիր Գուր-
թարընը կէօնտէրմէյէ մէրամը օլտուղունու էվվէլա
գափալը , պատէհու կիտէրէք աշըգ վէ աշիքեար
սուրէթտէ՝ իպթիտատէն պէրու ինսան գըսմընա
պէյան էյլէտի : Պախուսուս էսքի վաղըթտա գանըլ
գուրպանլար սունուլմասընը թանգիւմ վէ թէնպիւհ
էթմէքտէ մէրամը շու իտի քի , էվվէլա ինսանլար
կիւնահլ իչիւն քէֆարէթ լաղըմ իտիյինի աննասըն-
լար , վէ սանիէն՝ օլ գուրպանլարըն քեաֆի օլմատը-
ղընա պիլ իսքեաթ , Քրիստոսուն կիւնահլ իչիւն իճ-
րա էտէճէյի օլ աղիւմ վէ գըլմէթլի գուրպանա իման
կէթիրսինլէր . պէյլէ իման կէթիրէնլէր տախի ֆիլ
Հագգիգա պուլունտու : Աբրահամ Հագգընտա էֆէն-
տիմիգ քէնտիսի չէհատէթ էտիւպ , « Պէնիւմ կիւնիւմիւ
կէօրմէք իւմիտի իլէ մէսրուր օլտու , վէ կէօրտիւ
հէմ սէվինտի » տէմիշ տիր : Պունտան շու աննաշը-
լըր քի , Քրիստոսուն պու տիւնեայա իրսալ օլունուպ
իճրա էտէճէյի իշտէն տօլայը Աբրահամ իզահէն մա-
լիւմթ քէսալ էթմէք արզուսունտա պուլունուպ ,
պու խուսուստա գալսլինի մէսրուր էտէճէք տէրէճէ-
տէ պիր մալիւմթա մալիք օլտու : Պօղոս Բէսուլ
տախի Աբրահամըն վէ օնտան էվվէլ օլան սայիր գէ-
վաթ Հագգընտա՝ « Պունլարըն հէփիսի իման իւզրէ
էօլիւալ՝ վատլէրի ալմատըլար (եանի՝ օլ վատլէրին
իճրասընը պիզղաթ կէօրմէտիլէր) , իլլա օնլարը ու-
գագտան կէօրիւպ շաղլանտըլար » տէյիւ չէհատէթ
էտէր (Իպր . ԺԱ . 15) : Պետրոս Բէսուլուն քէլամը
իւզրէ (Ա . Պետր . Ա . 10 , 11) , էսքի փէյղամպլէրլէր
Քրիստոսուն իհսան էտէճէյի խէլասը տիգգաթլէ
արաշթըրըպ թէֆթիլ էթմէտէ , օնլարտա մէվճուտ
օլան Քրիստոսուն Բուհու՝ Գուրթարընըն տիւշար

օլաճաղը էլէմէր իլէ պառտէհու վագի օլաճաղ շէրէֆ ու ճէլալ հագգընտա օնլարա շէհառէթ էթմիլ տիր : Իշպու ալէթէրտէն պահս էտէրէք տէյէպիլիրիզ քի , Գրիստոսուն տիւնեայա կէլմէսինտէն էվվէլ եաշայան հայը քիմսէլէր՝ Ալլահ Թաալանըն ինսան գըսմընը սիյասէթլի պիր գուրպան իլէ խէլաս էթմէյէ նիյէթի վէ թէրթիպի օլտուղունա միգտարը քիֆայէ աշնա օլուպ , օլ քէֆարէթի էտէճէք օլան Գուրթարըճըյա խման կէթիրէպիլիրէր իտի , հէմ ֆիլլագի տէ կէթիրմիլէր տիր . շէյլէ քի Գիթապը Շէրիֆին պու քէլամլարընը քեաֆֆէսինտէն աշիքեար կէօրիւն-տիլիւնէ նագարէն , էվվէլա՝ Գրիստոսուն քէֆարէթի օնուն տիւնեայա կէլմէսինտէն էվվէլ տախի՝ Ալլահըն ինտինտէ աֆիլըղա պիր միւսթագիլ էսաս տէյիւ ատո օլունմուշտուր : Սանիէն՝ Գրիստոստան էվվէլ եաշայան առէմէրին քէֆարէթ խուսուսունտա օլան մալիւմաթը , չիմտի Ինճիլի Շէրիֆին ըըղը վասըթասըյա պիզիմ նայիլ օլտուղունմուշ մալիւմաթ գա-տար մուֆասսալ վէ աշիքեար օլմատը իսէ տէ , օն-լարտան հայը քիմսէլէր Ալլահըն ինայէթլի վէ մէր-համէթլի նիյէթ վէ վատլարընա ալեհաճ օլարաղ , օլ ինայէթէ վէ օլունան վատա իթիմատ իլէ , իմանլա-րընըն նէթիճէսինէ , եանի ճանլարընըն խէլասընա , մէգըիւր քէֆարէթ սայէսինտէ ֆիլհագիդա նայիլ օլապիլտիլէր :

Գէֆարէթ հագգընտա Գիթապը Շէրիֆին թալի-մաթընը մուֆասսալէն պէյան էտիպ , թալիմաթը մէգըիւրէյէ տայիր պաղը սիւալլէրէ տախի ճէվապ վէրմիլ օլտուղունմուշտան , չիմտի պու անատէք ի-ֆատէ օլունան պաղը էն էլլէմ խուսուսլարը խիւլա-սա էտէրէք , րէսալէմիլէ խիթամ վէրէլիմ :

էվվէլ էմրտէ՝ խէլասըն ումումի թէրթիպի վէ իճ-րասը իլէ , քէֆարէթին մուամէլաթը մախսուսէսինի պիրի պիրինտէն այըրտ էթմէք էլլէմ օլտուղունու կէօրտիւք , Խէլասըն ումումի թէրթիպի վէ իճրասը տէմէքէ՝ Ալլահըն քէնտի սըֆաթ ու էվսաֆը վէ նի-զամընը ինսան գըսմընա պէյան էտիպ՝ օնլարը թէօ-պէ վէ պիր իթաաթը մուգատտէսէյէ տալլէթ եա-խատ թահրիք էթմէք իշիւն գուլլանտըղը տիւրլիւ վասիթալար աննաշըլըր : Ալլահ Գրիստոստան էվվէլ « պապալարա , Փէյզլամպէրէր վասիթասը իլէ » , չօգ շէյլէր պէյան էթտիքտէն սօնկրա , քէնտիսինի տահա միւքէմէլ սուրէթտէ թանըթմաղ , հէմ կիւ-նահ աֆիլը իշիւն պիր քէֆարէթի քեսալլէ թէտա-րիք էթմէք նիյէթիլլէ՝ Գրիստոսուն տիւնեայա կէօն-տէրիպ , օնուն կէյէ ալլտէթիւնտէն պէրու տախի Ինճիլին վագընը Գրիստոսուն շայիրտէրինէ վէ օն-լարըն վասիթասըյա կէրէքիլլի թանըյու պապուլ էտէնիլէրէ իհալէ էտիպ , ճէմի ինսանլարը թէօպէյէ վէ իմանա տալլէթ էտէր :

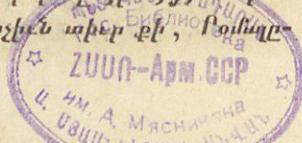
Գրիստոսուն իճրա էյլէտիլլի քէֆարէթ՝ պու ճէ-սիմ խէլաս թէրթիպիլին պիր գըսմը , զայէթլէ միւ-հիմմ պիր գըսմը իսէ տէ , օլ ումումի թէրթիպաթը պիրտէն՝ քէֆարէթ տէյիւ ատո էթմէք , եախատ խէլասըն ումումի թէրթիպի վէ իճրասընա քէֆա-րէթ իսմինի վէրմէք եանղլըլըք տըր : Ասըլ քէֆա-րէթ՝ Գրիստոսուն սիյասէթլէրիլլէ կիւնահ աֆիլը ի-շիւն թէտարիք օլունան թէրթիպի մախսուս տուր , եանի՝ Գրիստոս , կիւնահքեարլարըն զաթէն շէքէ-ճէյի ասըլ ճէզայը տէյիլ իսէ տէ , օնլարըն եէրինէ էյլէ սիյասէթլէր շէքմիլ տիր քի , քէնտի շախսընըն շէրէֆի , թապիաթընըն վաքըղը վէ էօմրիւնիւն

մուգատտեպլիյինէ նաղարէն՝ կիւնահքեարլարըն ա-
սըլ չէքէճէյի ճէգա իլէ թահսիլ օլունտճագ մանէպի
նէթիճէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ. չէօյլէ քի կիւնահ-
լարընտան թէօպէ էտիպ օնու գուրթարըճը տէյիւ
գապուլ էտէնլէրին քեաֆֆէսի տէ օնուն սլյասէթ-
լէրի հիւրմէթինէ Ալլահ թարաֆընտան կիւնահ աֆվ-
լըընա պիլա ճէգա նայիլ օլապլիլիլէր. իշթէ ապըլ
քէֆարէթ պու տուր. խէլասըն ումումի թէրթիպի,
եանի՝ Ալլահըն թապիլաթը, սըֆաթ ու էվասֆընըն
աշիքեար գըլընմասը իշիւն գուլանըլան էնվայի
թէրթիպլէր՝ քէֆարէթ տէյիլ տիր. Գրիստոսուն
մուգատտեպլիյի, լէքէսիգ փաթլըլը՝ քէֆարէթի իճ-
րա էտէպլիլմէք իշիւն օնուն շախսընա միւթալիգ էն
էլլէմ՝ սըֆաթ իսէ տէ, պու տա ապըլ քէֆարէթ
տէյիլ տիր. Ասըլ քէֆարէթ՝ օնուն սլյասէթլէրի,
եանի էօմրիւնիւ պիլիմ ուղրուսուգա ֆէտա էտիպ
գան տէօքմէսի տիր. լաքին պոլնու տէմէքլէ տէ-
յիլ Գրիստոսուն սալթ խաշ իւղէրինտէ էօմրիւնիւ
ֆիտա էթմէսինտէ տէօքտիւյիւ գանը աննարըլ,
օնտան էվմէլ Գեթսեմանի պաղչէսինտէ տիւշար օլ
տուղու էլէմէրի, տահա էվմէլլէրի՝ պիւթիւն էօմ-
րիւնտէ կիւնահքեարլարըն եէրինէ տուրուպ քէն-
տինի ֆիտա էթմէք հագգընտա Ալլահ թարաֆըն-
տան օլան մաթլուպաթա իթաաթ էտէրէք օլ տէրէ-
ճէ ալշալմագլըլը գապուլ էթմէսի, ֆէտաքեարլըլը
վէ թէվաղիւսիւ, պոլնլարըն քեաֆֆէսի տէ քէ-
ֆարէթին պիլէր գըսմը տըր տէյէ պիլիլիլ. Տէյիլ
Գրիստոսուն թապիլաթ վէ ախազընըն թէմիլլիլի,
իլլա օնուն իշպու գիքըր էթալիլմիլ սուրէթտէ քէն-
տինտէն թալէպ օլունան գուրպանըր էթմէյէ դուլու-
տիյէթի, եանի՝ իթաաթը իշիւն տէր քի, Բօմլըլ-

լար մէքթուպունուն Պապ Ե. 19 ունճու խանէսին-
տէ՝ « Պիրինին », եանի Գրիստոսուն, « իթաաթը
իլէ տախի չօգլար սատըգ չըգաճագլար » տէնմիշ
տիր :

Պու այլէթտէ գիքըր օլունան « իթաաթ » թապի-
րինին մանապը՝ ֆիլիպպէլիլէր մէքթուպունուն Պապ
Բ. 8 ինճի խանէսինտէ սէօյլէնէն շու քէլամ իլէ
թէֆսիր գըլընմըլ տըր տէյէպիլիլիլ. « 0 (Գրիս-
տոս) . . . քէնտինի ալշաղլատը, վէ թա էօլիւմէ հէմ
խաշ էօլիւմիւնէտէք միւթիւ օլտու » : Պու վէ պա-
լատէքի քէլամ, տէյիլ Գրիստոսուն ումումէն մու-
շատտէպլիյի, իլլա՝ ինտանլարըն գուրթարըճըսը օլ-
ագ խուսուսունտա Ալլահ թարաֆընտան քէնտինէ
քիլիֆ օլունան մախսուս մաթլուպաթա օնուն
էեամիլլէն իթաաթ էթմէսի հագգընտա տըր : Բօմա-
լըլար մէքթուպունտան պալատէ մէգըլըր քէլամըն
իլք գըսմընտա Բէսուլուն՝ « Պիր ատէմին (Ագամըն)
իթաաթսըլըլը վասիթասը իլէ չօգլար կիւնահքեար
օլտուլար » տէմէսինտէ, « իթաաթսըլըլը » լուղէ-
թիլլէ Ագամըն Ալլահտան քէնտինիւն վէրիլլէն մախ-
սուս պիր թէնպիլհէ իթաաթսըլ օլմասը աննաշըլ-
տըլը միսիլիւ, Գրիստոսուն իթաաթը տէմէսիլլէ
տախի՝ « իթաաթ » լաֆըլ իլէ հէր հալտէ՝ Օնուն՝
Ալլահտան քէնտինիւն օլան պիր էմրէ, եանի Բէ-
ֆարէթ խըզմէթինի իճրա էթմէսի հագգընտա օլան
էմրէ, քեամիլլէն միւթի օլմասը աննաշըլապիլիլ :

Շունու տախի կէօրտիւք քի, քէֆարէթ իլէ Ալ-
լահըն թապիլաթընտա պիր թէպտիլաթ վագի օլմուշ
խտիլինի, եախօտ օնուն կիւնահա գարշը օլան իք-
րանիյէթի թէնգիլ էտիպ՝ կիւնահքեարլարա տօղրու
մուհապպէթի արթմըլ օլտուղունու ֆարըլ էտէմէգ

խէք տէ , քէֆարէթ՝ կիւնաշլարընտան թէօպէ է-
տիպ օլ քէֆարէթին հիւրմէթինէ աֆվլըգ տիլէ յէն-
լէրէ աֆվլըգ իհսան էթմէյէ Ալլահըն ինտինտէ պիր
սէպէպի քեաֆի աոտ օլունուր տէմէյէ մէճպուրուդ :

Պու պէօյլէ օլարագ , քէֆարէթ Ալլահըն մուհապ-
պէթ վէ մէրհամէթինէ միւքէմմէլ վէ միւշերրէֆ
պիր տէլիլ , օնուն կիւնահա գարշը օլան իքրահլյէ-
թինէ տախի թէէսիրլի պիր շէհատէթ օլտուգտան
պաշգա , Ալլահըն կէօթէրտիլի եօլ իլէ , եանի՝
թէօպէ վէ իման իլէ , խէլաս արայանլարա՝ օլ խէլա-
սը պուլմագլըղա գավիէն ումուտ էթմէյէ պիր սէ-
պէպ տիր : Քէշքի պու ըէսալէյի օգույանլարըն՝
ճիւմլէսի տէ իշպու քէֆարէթ վասիթասըյլա կի-
նաշլարընըն աֆվլ իլէ Ալլահըն էպէտի հայաթ օթ
ինայէթինի պուլմագլա ղայրէթ էթսէլէր :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653187

